Ազգ
Azg
armenian daily

Նոյեմբեր
19
Հինգշաբթի
1992

օրաթերթ
Բ տարի, թիւ 131 (223)
գինը 2ռ.
դասիչ 69149

Երեւան 375010
Հանրապետութեան 47

հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Պակիստան

Բենազիր Բհուտոն եւ այլ ընդդիմադիրներ ձերբակալված

Պակիստանում մրցոյթն իսկապես չկայացավ, երբ նախկին վարչապետուհի Բենազիր Ալի Բհուտոն եւ ընդդիմադիր այլ ղեկավարներ փորձեցին վարչապետ Ռաուալ Շարիֆի կառավարության դեմ ժողովրդական զանգվածների երթ կազմակերպել մայրաքաղաք Իսլամաբադի վրա: Ցույցը որպես այդպիսին տեղի չունեցավ՝ ոստիկանությունն ու բանակը ամուր փակել էին մայրաքաղաք տանող մայրուղիներն ու կառավարական շենքերի մուտքերը: Սակայն ե՛ւ մայրաքաղաքում, եւ նրա շուրջը տեղի ունեցան բազմաթիվ բախումներ ցուցարարների եւ ոստիկանների միջեւ:

Եղան բազմաթիվ ձերբակալություններ, որոնց թվում՝ նախկին վարչապետուհին, որ Ռավալպինդիում, իր տան մոտակայքում, ցուցարարների բազմության հետ խոսելիս՝ հարձակման ենթարկվեց ոստիկանության կողմից, ստացավ մահակի հարվածներ եւ տարվեց ոստիկանատուն, ընդդիմադիր ուրիշ ղեկավարների հետ: ■

ԼՂՀ

Մ. Հովհաննիսյան. «Նույնիսկ Բաքուն կասկածեց...»

Հայաստանում եւ ԼՂՀ-ում տարբեր մակարդակներում դեռ շարունակվում է 56 պատգամավորների դիմումի քննարկումը: Լեռնային Ղարաբաղում լույս տեսնող «Արցախ» թերթի խմբագիր Մախիմ Հովհաննիսյանի կարծիքով, դիմումը Ղարաբաղի հիմնախնդրի լուծման փորձարկում է: Սակայն, նշեց Հովհաննիսյանը, այդ դիմումի հետեւում կանգնած քաղաքական ուժերը հաշվի չառան «մի մանրուք»՝ ղարաբաղցիների կարծիքը, որի հետ պետք է հաշվի նստեին ոչ միայն ԵԱՀԽ-ում, այլեւ Ադրբեջանում: «Պատահական չէ, որ պաշտոնական Բաքուն կասկածեց այդպիսի առաջարկության անկեղծությանը», ասաց Մ. Հովհաննիսյանը: ■

Գ. Պետրոսյանը հայ պատգամավորների «քաղաքական արշավի» մասին

«Հայաստանի այն պատգամավորներին, որոնք իրենց ստորագրությունն են դրել Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահներին ուղղված դիմումի տակ, ես կառաջարկեի այցելել Լեռնային Ղարաբաղ: Թող նայեն մեր կանանց աչքերին, ում որդիները զոհվում են նախնիների հողը պաշտպանելիս, թող տեսնեն նրա վիրավոր քաղաքներն ու գյուղերը, սուրբ Գանձասարը եւ հետո միայն գնահատեն իրենց «քաղաքական արշավը», «Սնարք»-ի թղթակցին ասաց ԼՂՀ ԳԽ նախագահի պաշտոնակատար Գեորգի Պետրոսյանը:

Ինչպես հայտնի է, դիմումն ուղղված է եղել երկու հանրապետությունների նախագահներին եւ խորհրդարաններին, քաղաքական գործիչներին եւ մտավորականությանը: Նրանում առաջարկություն է արվել սկսել երկկողմանի բանակցություններ առանց երրորդ կողմի, այդ թվում՝ ԼՂՀ-ի մասնակցության, ինչը սկզբունքորեն հակասում է Ղարաբաղի ժողովրդի շահերին: ■

Ճակատ

ՄԱՐՏԱԿԵՐՏ. ՂԱԶԱՆՉԻԻ ՎՐԱ ԳՐՈՀԸ ԵՏ Է ՄՂՎԵԼ

Հակառակորդը տվել է 15 սպանված

«Նոյյան տապան» գործակալությունը հենվելով Ղարաբաղի «Նորություններ» գործակալության տվյալների վրա տեղեկացնում է, թե նոյեմբերի 17-ի երեկոյան ադրբեջանական բանակը ուժգին հրետակոծությունից հետո լայնածավալ գրոհ է ձեռնարկել Մարտակերտի շրջանի Ղազանչի գյուղի ուղղությամբ: Կասաղի մարտերից հետո հայկական ինքնապաշտպանական ուժերին հաջողվել է բռնանում ետ շպրտել մեկնարկային դիրքեր: Ադրբեջանական կազմավորումները մարտադաշտում թողել են 15 սպանված: Հայկական կողմից մեկ հոգի զոհվել է, երկուսը՝ վիրավորվել:

Նոյեմբերի լույս 18-ի գիշերը եւ երեկ առավոտյան Ադրբեջանի Աղդամի շրջանի տարածքից «Գրադ» կայանքներից հրետակոծվել են Մարտունու շրջանի Ճարտար, իսկ Ֆիզուլու շրջանից՝ Հադրութի շրջանի Էդիլլու գյուղերը: Ճարտարում զոհվել է մեկ եւ վիրավորվել մեկ խաղաղ բնակիչ:

Ղազանչիի ուղղությամբ տեղի ունեցած մարտերի ընթացքում, ըստ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարության, հայկական կողմը կորցրել է մեկ «Գրադ» կայանք եւ երեք հետեւակի մարտական մեքենա: Ընդհանրապես, Բաքվի տվյալներով վերջին օրերին Չլդրան գյուղի մերձակայքում տեղի ունեցած մարտերի հետեւանքով հայկական կողմն իբր կորցրել է մոտ 100 սպանված, երկու «Գրադ» կայանք, երեք տանկ եւ երկու հետեւակի մարտական մեքենա: Մինչդեռ Ստեփանակերտի տվյալներով հայկական կողմից զոհվել են երկու եւ վիրավորվել 18 զինվորներ, իսկ ադրբեջանական կողմը կորցրել է առնվազն 70 զինվոր:

Գորիս-Լաչին-Ստեփանակերտ ճանապարհը գործում է անխափան: ■

Հայաստանի հարավային շրջանները կրակի տակ

Վերջին օրերին իրադրությունը լարված է մնում հատկապես հայ-ադրբեջանական սահմանի հարավային շրջանում: Այսպես, վկայակոչելով Հայաստանի սահմանամերձ շրջանների գործկոմներից ստացված տեղեկությունները, «Նոյյան տապան» գործակալությունը հայտնում է, թե նոյեմբերի լույս 18-ի ամբողջ գիշերը Ադրբեջանի Զանգելանի շրջանից հրածգային զենքից գնդակոծվել է Մեղրու շրջանի Նյուվադի գյուղը: Նույն գիշեր հրետակոծվել են Գորիսի շրջանի Խնձորեսկ գյուղը եւ շրջանի հայկական պաշտպանական դիրքերը:

Նախօրեին Զանգելանի շրջանի տարածքից հրետակոծվել են նաեւ Կապանի շրջանի սահմանամերձ բնակավայրերը: Տուժածների մասին տեղեկություններ չկան:

Մինչդեռ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունը տեղեկացնում է, թե հայկական ուժերը հրետակոծել են Զանգելանի շրջանի սահմանամերձ բնակավայրերը, որի հետեւանքով երկու գյուղացիներ վիրավորվել են: Կան զգալի ավերածություններ: ■

Կոռնիձոր

Լուրերի Հոսք

Բուշ-Քլինթոն հանդիպում

Նախագահական ընտրություններից հետո առաջին անգամ երեկ կայացավ հանդիպումը նախագահի եւ ընտրյալ նախագահի միջեւ: Հանդիպման ընթացքում Բիլ Քլինթոնն առավելապես քարձրացրեց Մ. Նահանգների արտաքին քաղաքականությանը վերաբերող հարցեր, խնդրելով հավելյալ լուսաբանություններ մի շարք դիրքորոշումների ներքին դրդապատճառների շուրջ: Քաղաքական դիտորդների կարծիքով, իշխանության փոխանցման գծով այս առաջին հանդիպումը եղել է բարեկամական եւ արդյունավետ, եթե չհաշվենք Քլինթոնի Արկանզասից Վաշինգտոն ժամանման հետ կապված պատմությունը, երբ փոխադրության համար նա պահանջել էր ռազմական ինքնաթիռ, որից հետո հրաժարվել էր «բազմածախս» լինելու պատճառով:

Եվրոպա-Մ. Նահանգներ առեւտրական բանակցություններ

Վաշինգտոնում եվրոպական համայնքի երկրների եւ Մ. Նահանգների միջեւ սկսվելիք առեւտրական հերթական բանակցություններից ընդամենը մի քանի ժամ առաջ Ֆրանսիայի կառավարությունը նիստ գումարելով որոշեց անդրդվելի մնալ իր կեցվածքում, քանի որ «չկան նախապայմաններ հարցի գլոբալ լուծման համար»: Կառավարության բանբերը հայտարարեց, թե Ֆրանսիան չի կարող իր ֆերմերներին զրկել պետական հատուցումից, ինչպես նաեւ գյուղատնտեսական արտադրանքների ներածման վրա դրված հավելյալ տուրքերի նպաստից:

Սոմալիացի սովահարների նավը հասավ Աղեն

Սոմալիում տիրող սովից ու քաղաքացիական պատերազմից խույս տվող շուրջ 2500 հոգի տեղափոխող նավը մեկշաբաթյա դեգերումներից հետո հասավ Աղենի նավահանգիստ: Ծովեզերքում սովահարները, որոնց թվում կան 400 երեխաներ, դրվեցին կարանտինի տակ եւ սկսեցին բժշկական խնամք եւ սնունդ ստանալ: Մինչեւ տեղ հասնելը փախստականներից զոհվել էր մոտ 125 հոգի:

Ամերիկացիներն իրենց գերիներն են փնտրում Վիետնամում

Սենատոր Քերրիի գլխավորությամբ ամերիկյան մի պատվիրակություն երեկ ընդունվեց Վիետնամի պաշտպանության նախարարություն, որտեղ պատվիրակության անդամներին տրամադրվեցին վիետնամական պատերազմում գերի ընկած ամերիկացի զինծառայողների մասին տվյալներ: Այդ գծով երկու երկրների համագործակցությունը խոստանում է Հանոյի նկատմամբ Մ. Նահանգների սահմանած առեւտրական ու դիվանագիտական պատժամիջոցների վերացում:

Ամերիկյան լրտեսարբանյակ էմիրաթների՞ն

Մ. Նահանգների պետքարտուղարությունից հայտնեցին, թե ներկայումս Վաշինգտոնում քննարկվում է ԱՄէ-ին լրտեսարբանյակ վաճառելու հարցը: Օրենսդրական եւ քաղաքական տարբեր շրջանակների դրած արգելքները հաղթահարելու դեպքում էմիրությունները օտար երկրների մեջ առաջինը կլինեն նման արհեստական արբանյակ ստացող:

Գերմանիա

Սոցիալ-դեմոկրատների դիրքը մեղմանում է

Գերմանիայի սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցությունն իր համագումարում որոշեց զիջել իր կարծր դիրքերը եւ համաձայնություն տալ երկրի բանակային ծառայություններին ՆԱՏՕ-ի երկրներից դուրս ծառայելու առաջարկին: Ընդդիմադիր կուսակցության դիրքում այս փոփոխությունը հնարավորություն չէր կանցկեր Քոլին, որպեսզի խորհրդարանում անհրաժեշտ ձայներ հավաքի համապատասխան փոփոխությունը սահմանադրության մեջ անցկացնելու համար, որն արգելում է գերմանական զորքի տեղակայումը ՆԱՏՕ-ի երկրների սահմաններից դուրս: ■

Ռուսաստան

Բորիս Ելցինը ժամանեց Սեուլ

Երեկ կեսօրին պաշտոնական այցով Սեուլ ժամանեց Բորիս Ելցինը, իրականացնելով շուրջ մեկ ամիս առաջ չկայացած իր այցելությունը Հարավային Կորեա, որը վերջին պահին չեղվել էր Ճապոնիայի հետ Կուրիլյան կղզիների կապակցությամբ ծագած դժվարությունների պատճառով, քանի որ Դաշնակցային Ռուսաստանի նախագահն այդ շրջագայության ընթացքում լինելու էր նաեւ Տոկիոյում:

Սեուլում Ռուսաստանի նախագահին սպասում են լուրջ բանակցություններ երկու երկրների միջեւ տնտեսական, ռազմական եւ քաղաքական հարցերի կարգավորման շուրջ:

Սպասվում է, որ այդ բանակցությունների մթնոլորտը լինի բարեհաջող, քանի որ Հարավային Կորեան արդեն իսկ տրամադրություն է հայտնել Ռուսաստանին 3.3 միլիարդ դոլարի վարկ տալու:

Նույնը չի կարելի ասել, սակայն, Սեուլում տիրող քաղաքական մթնոլորտի մասին: Երկրի ընդդիմադիր կուսակցությունները մեղադրում են նախագահ Յան Սուն Չյանին, որ նախագահական ընտրություններից մեկ ամիս առաջ շահարկում է Բորիս Ելցինի այցը, նրան առիթ տալով, որ ելույթ ունենա խորհրդարանի այսօրվա նիստում: ■

Փոթորիկը Ղրիմում 2 միլիարդի վնաս է տվել

«Ղրիմի տնտեսությանը եւ բնապահպանությանը հասցված վնասը կազմել է ավելի քան երկու միլիարդ կարբովանեց», լրագրողներին Ղրիմում կիրակի օրը տեղի ունեցած բրիֆինգի ժամանակ հայտարարեց Ղրիմի Նախարարների խորհրդի նախագահի տեղակալ Եւգենի Կուշնիկովը: Քամին, որի արագությունը վայրկյանում 40 մետր էր, վնասել է էլեկտրահաղորդման գծերը, պոկել է տների, ֆերմաների եւ տնտեսական շինությունների տանիքները: Լուրջ վնաս է հասցվել բերականդրու ծովափնյա շինություններին: Խորտակվել եւ ափ են նետվել 12 փոքր նավեր: ■

digitised by A.R.A.R.@

Խորհրդարան

Եւս մեկ, իրական քայլ դեպի սեփականաշնորհում

Երեկ ՀՀ Գերագույն խորհուրդը վերջապես կարողացավ հաստատել «Պետական ձեռնարկությունների եւ անավարտ շինարարության օբյեկտների սեփականաշնորհման եւ ապապետականացման հանձնաժողովի կազմի իր կողմից առաջադրված տասը անդամների ցուցակը:

Խորհրդարանի ընտրությանն էին ներկայացված 20 թեկնածուներ, որոնցից հիմնական մասը Գերագույն խորհրդում ներկայացված կուսակցությունների կողմից էին առաջ քաշվել: Ի վերջո, հենց նրանք էլ առավել ձայներ ստացան եւ ընդգրկվեցին սեփականաշնորհման ընթացքի վերահսկողությունը ապահովող պետական մարմնի մեջ:

Ինչպես հայտնի է, մնացած տասն անդամներին պետք է հաստատի Հայաստանի Հանրապետության նախագահը: Եւ քանի որ այդ ցուցակը վաղուց է հրամանագրված, հանձնաժողովը լիարժեք կարող է սկսել իր գործունեությունը:

Այժմ խումբը մնում է գործադիր իշխանություններին, որոնք օրենսդիր բարձրագույն մարմնին պետք է ներկայացնեն սեփականաշնորհման առաջիկա տարվա ծրագիրը:

Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցությունից «Պետական ձեռնարկությունների եւ անավարտ շինարարության օբյեկտների սեփականաշնորհման եւ ապապետականացման» հանձնաժողովի կազմում 126 ձայնով ընտրվեց ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության փոխատենապետ Կարեն Կոստանդյանը:

Մյուս անդամներն են. Ագրարային ժողովրդավարական կուսակցությունից Մելսիկ Մկրտչյանը (132 ձայն), ՀՀԿ-ից Սիմոն Ղունախչյանը (123 ձայն), ԱԻՄ-ից Աշոտ Վարդանյանը (120 ձայն), ՀՀՇ-ից Գրիգոր Ազիզբեկյանը (117 ձայն) եւ Հայկ Անտոնյանը (111 ձայն), ԱԻՄ-ից Արմեն Պողոսյանը (106 ձայն), ԱԺՄ-ից Ժիրայր Աբրամյանը (125 ձայն), ՔԺՄ-ից Վարդան Խաչատրյանը (103 ձայն), «Հնչակ» ՍԴԿ-ից Արշակ Փոլադյանը (109 ձայն):

Հ.Պ.

«Ֆիրմա-ՌԱ»-ն վաճառում է տեխնիկական պարաֆին 35 տոննա:
Զանգահարել մինչեւ ժամը 18-ը 56-24-36, ժամը 18-ից հետո՝ 55-69-92 համարով:

Զանազան

Նախագահը նախընտրում է

Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն ամեն օր կարդում է «Իզվեստիա», «Նեզավիսիմայա գազետա» եւ «Կոմսոմոլսկայա պրավդա» թերթերը: Այդ մասին «Սնարք»-ի թղթակցին հայտնեց նախագահի մամուլի քարտուղար Ռուբեն Շուգարյանը: Արտասահմանյան հրատարակություններից նախագահը նախընտրում է ֆրանսիական «Մոնդ» եւ «Լիբերասիոն» թերթերը: Տեղական թերթերից նախագահը կարդում է հիմնականում «Ազգ»-ը, «Երկիր»-ը, «Հայք»-ը եւ խորհրդարանի օրգան «Հայաստանի Հանրապետություն»-ը:

Կապույտ, սեւ, մոխրագույն

Հայաստանի նոր անձնագրերի պատրաստումը Ֆրանսիայում կարժենա մեկ միլիոն 920 հազար դոլար: Հանրապետության կառավարությունում «Սնարք»-ի թղթակցին հայտնեցին, որ այդ նպատակով վալյուտա կտրամադրի «Հայաստան» համազգային հիմնադրամը: Նոր անձնագրերի հանձնումը կսկսվի եկող տարի: Քաղաքացիական անձնագրերը կլինեն կապույտ, դիվանագիտականը՝ սեւ, իսկ ժամանակավոր քաղաքացիությանը՝ մոխրագույն: ■

ՆՊԱՏԱԿԸ ՄԻ՞ՇՏ Է ԱՐԴԱՐԱՑՆՈՒՄ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

Մեր երեկվա համարում արդեն անդրադարձել ենք նոյեմբերի 17-ին ՀՀ Գերագույն խորհրդում Ներքին գործերի նախարարության կողմից դրամական միջոցներ հավաքելու փաստի վերաբերյալ այդ գերատեսչության ղեկավար Վանո Սիրադեղյանի տված բացատրությանը, հարցի քննարկման եւ նիստի վերջում ժողովրդի ընտրյալների ծեծկռտուքին: Իսկ ինչպե՞ս են վերաբերվում կատարվածին պատգամավորները:

Շահեն Պետրոսյան, *ՀՀՇ խմբակցության անդամ*. Այն, ինչ ձեռնարկել է ներքին գործերի նախարարը, կարելի է գնահատել երեք տեսանկյունից. օրինակա՞ն է կատարվածը, պետական անհրաժեշտությու՞ն էր դա, թե ոչ, եւ վերջապես արդյոք հետեւանքներն այնքան սարսափելի են, ինչպես ներկայացվում են ԱԺՄ-ի կողմից:

Վանո Սիրադեղյանն արդեն ներկայացրեց, որ կատարվածն այնքան էլ օրինական չէ, բայց արգելող օրենք էլ գոյություն չունի:

Երկրորդ. այն ժամանակ, երբ դա ձեռնարկվեց, կանխիկ դրամի հսկայական պահանջ էր առաջացել. Լաչինի միջանցքում ճգնաժամային վիճակ էր ստեղծվել, իսկ մահվան գնացող զինվորներն արդարացիորեն ֆինանսական փոխհատուցում էին պահանջում:

Ի վերջո, հավաքվածը չնչին գումար է: Ինչ խոսք, հնարավոր է, որ չարաշահումներ էլ եղած լինեն: Դրա փոխարեն վստահորեն կարող ենք պնդել, որ նպատակը արդարացրեց միջոցները. Լաչինը փրկվեց:

Պարզապես որոշ մարդիկ սովոր են իրենց հայրենասեր ներկայացնել: Բայց դա ասելով չի լինում, այլ գործերով է ապացուցվում:

ԱԺՄ-ն մեր մի մասնիկն է, սակայն անընդհատ ուզում է ընդգծել իր անջատ լինելը: Երբ սկսեցինք ելույթ ունենալ, նրանք անընդհատ փորձում էին խանգարել, եւ լարվածությունն այնքան մեծացավ, որ բախումն անխուսափելի դարձավ:

Իմ կարծիքով, ինչ-որ տեղ լավ էր, որ դա տեղի ունեցավ խորհրդարանի ներսում եւ ոչ թե փողոցում:

Նման իրավիճակների ստեղծմանն է նպաստում նաեւ Գերագույն խորհրդի քաղաքականապես խիստ բեւեռացումը՝ շատերը ձախողակների պես սպասում են, թե ով պետք է սայթաքի, որ հոշոտեն:

Ռոբերտ Մնացականյան, *ՀՌԱԿ խմբակցության անդամ*. Ընդհանրապես հանգանակությունը նորմալ երեւույթ է եւ առավել եւս այն խրախուսելի է, երբ խնդիրը վերաբերում է այնպիսի գործի, ինչպիսին բանակին օժանդակելն է:

Բայց միջոցները, որոնցով այն իրականացվել է ներքին գործերի նախարարության կողմից, մեղմ ասած օրենքներից չէին բխում: Եւ Վանո Սիրադեղյանի բացատրություններն էլ համոզիչ չէին:

Նույնը կարելի էր կազմակերպել օրենքի սահմաններում եւ, կարծում եմ, արդյունքն ավելին կլիներ:

Այն, ինչ կատարվեց նիստի վերջում, պարզապես խայտառակություն էր: Ցավալին այն է, որ պատգամավորներից բացի դահլիճում գտնվողներն ավելի մեծ չափով նպաստեցին մթնոլորտի շիկացմանը:

Վաղուց է հայտնի. երբ բանավեճում կողմերից մեկը դիմում է բռունցքներին, դա նախեւառաջ թուլության նշան է:

Սեյրան Ավագյան, *ԱԺՄ-ի անդամ*. Վանո Սիրադեղյանն իր խոսքում կատարվածը բացատրելիս ավելի շատ նպատակն էր շեշտում: Այնինչ ԱԺՄ-ն հարցը բարձրացրել էր՝ նկատի ունենալով կատարման ձեւը: Բանակի ստեղծման հարցը մեր կուսակցության հիմնական խնդիրներից մեկն է:

Համոզված ենք, որ խստորեն պետք է տարբերվի պետական գործելակերպը ոչ պետականից: Հակառակ դեպքում այն բումերանգի նման կխփի հենց պետականության հիմքերին:

Այն միջոցները, որոնցով ՆԳՆ-ն դրամական միջոցներ է հավաքել, պետականության տեսանկյունից ոչ մի տրամաբանության չի ենթարկվում. բացի այդ, լի է չարաշահումների հնարավորություններով եւ նպաստում է հանցագործ աշխարհի ու օրինապահ մարմինների սերտաճմանը:

Եւ ամենակարեւորը, խափանում է այն մարդկանց ջանքերը, որոնք այս ծանր պայմաններում փորձում են աշխուժացնել հանրապետության տնտեսությունը: Պատահական չէ, որ ձեռներեց մարդկանց արտահոսք կա Հայաստանից: Վստահ եմ, որ կատարվածի վնասն ավելին է, քան հավաքված գումարը:

Ամենից ցավալին այն է, որ Վանո Սիրադեղյանը համոզված է իր ճշմարտության մեջ: Նրա անձին ծանոթ լինելով վստահ եմ, որ նա կշարունակի նման գործելակերպը:

Ինչ վերաբերում է կոնֆլիկտին, ապա այն զարմանալի չէր՝ երբ չի բավականացնում տրամաբանությունը, դիմում են այլ միջոցների...

Մենք վճռական ենք գործը հաղթական ավարտին հասցնելու հարցում, ինչը կնպաստի հանրապետությունում կարգուկանոնի հաստատմանը եւ իրավապահ մարմինների առողջացմանը:

Կիմ Բալայան, *ՀՅԴ խմբակցության անդամ*. Կատարված «ակցիան», որքան էլ արդարացվի նպատակներով, անօրինական է եւ չի կարող արդարացվել: ՆԳՆ-ի կիրառած միջոցները կարող են հանգեցնել միայն Հայաստանի տնտեսական թուլացմանը:

Միաժամանակ գտնում եմ, որ նման երեւույթների ծնող պատճառների մեջ ամենեւին էլ վերջին տեղը չի գրավում հանրապետությունում լիարժեք օրենսդրական դաշտի բացակայությունը, որում իրենց մեղքը ունեն եւ գործադիր, եւ օրենսդիր իշխանությունները:

Այն, ինչ կատարվեց նոյեմբերի 17-ին, ինձ խորապես խոցեց, եւ ես ինձ ստորացված եմ զգում: Ժողովուրդը պետք է տեսնի, որ պատգամավորներն են իրար ծեծել եւ ոչ թե այսինչն այնինչին:

Իմ խորին համոզմամբ Գերագույն խորհուրդը պետք է հետամուտ լինի այդ արարքի բացահայտմանը եւ գործը քննության հանձնի հանրապետության դատախազին:

Հ. Պ.

Արշակ Սադոյան. «ՆԳՆ-ն իրավունք չունի անօրինական կապերի մեջ մտնել «նոր տնտեսության» ներկայացուցիչների հետ» *«Մեր կուսակցությունը գտնում է, որ Հայաստանի խորհրդարանը պետք է վերանայի Վանո Սիրադեղյանի ՆԳ նախարարի պաշտոնում գտնվելու հնարավորությունը»*, «Սնարք»-ի թղթակցին հայտարարել է տեղական ինքնակառավարման խորհրդարանական հանձնաժողովի նախագահ, ԱԺՄ-ի անդամ Արշակ Սադոյանը: Նրա կարծիքով, իրավական պետությունում այնպիսի հիմնարկն, ինչպիսին ՆԳՆ-ն է, իրավունք չունի կապի մեջ մտնել «նոր տնտեսության» ներկայացուցիչների հետ: Որպես ապացույց Ա. Սադոյանը հիշեցրեց Վանո Սիրադեղյանի այն խոսքը, թե մաֆիոզ խմբերն այնքան են սերտաճել պաշտոնական շրջանակների հետ, որ դրանից այն կողմ այլեւս անհնար է: ■

Կուսակցական

Գործի է անցնում կուսակցությունների երիտասարդ սերունդը

Այնքան էլ երկար ժամանակ չի անցել ՀՀ Գերագույն խորհրդում Ազգային դաշինքի ստեղծման օրից, եւ դեռեւս թարմ են օրենսդրական բարձրագույն մարմնի ներսում ու նրա պատերից դուրս այդ «հրաշալի յոթնյակի» գործունեությունը եւ դրա հետեւանքները:

Հետաքրքիր մի զուգադիպությամբ նոյեմբերի 9-ին ստեղծվեց Հայ երիտասարդական միությունների համագործակցություն (ՀԵՄՀ), որի մեջ մտան Ազգային դաշինքը սկզբնապես ներկայացնող հասարակական-քաղաքական կազմակերպություններից ուսանողական կառույցներ ունեցողները՝ ԱԻՄ-ը, ՀՀԿ-ը, ՀՅԴ-ը, ՀՌԱԿ-ը եւ ՀՔԺՄ-ը:

Խնդիրները, որոնց շուրջը կայացել է համագործակցությունը, նույնպես նույնական են Դաշինքին՝ ժողովրդավարություն եւ ԼՂՀ-ի քաղաքական շահերի պաշտպանություն, ազգային բանակի ստեղծում, բնականաբար նաեւ կրթական եւ սոցիալական հարցեր:

Ինչպես պարզվեց, որոշումներ ընդունելու եւ համագործակցության անունից հանդես գալու պայմանը հարցերի շուրջ լիակատար համաձայնությունն է:

Կուսակցությունները հավանաբար իրենց երիտասարդական միությունների միջոցով հաղորդակցման նոր եզրեր են փնտրում: Երիտասարդներն էլ իրենց ավագ ընկերների սխալներից դաս քաղելով, որոշակի հարցերի շուրջ միավորվելու իրենց ուժերն են ցանկանում փորձել:

Համենայն դեպս այդ կարծիքին էր ՀՌԱԿ Արմենական ուսանողական ակումբի փոխատենապետ Արմեն Սողոյանը, որի կարծիքով իրենք կուսակցությունների միջեւ հարաբերությունների հարցում շեշտը պետք է դնեն իրենց միացնող եւ ոչ թե բաժանող հանգամանքների եւ գաղափարների վրա:

ՀԵՄՀ-ն արդեն սկսել է գործել, եւ ուսանողների սոցիալական հարցերի բարելավմանն ուղղված նրանց պայքարը հաջողություն ունեցավ՝ կառավարությունը բարձրացրեց կրթաթոշակի չափը, զգալիորեն իջեցրեց տրանսպորտից օգտվելու վճարը:

Հավանաբար ոգեւորվելով առաջին հաջողությամբ, երիտասարդները ձեռք կմեկնեն ավելի հիմնարար քաղաքական խնդիրների: Եւ միայն դրանից հետո եկող իրադարձությունները ցույց կտան, թե բարձ ուժերն ինչպես կդիմանան միասնական գործելու, երկրի քաղաքական կյանքում առողջ մթնոլորտ եւ պետական մտածողություն առաջացնելու դժվարին փորձությանը:

Հ. Պ.

Բուժում առանց դեղամիջոցների

Էքստրասենս Ա. Ս. Պետրոսյանը բուժում է կակազող, էնուրեզով (գիշերամիզություն), պերիոդիկ (երեւանյան) հիվանդությամբ տառապող երեխաների:
Հասցեն՝ Երեւան, Երկաթգծի կլինիկական հիվանդանոց, 5-րդ հարկ, 518 սենյակ
Ընդունելությունն ամեն օր (բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից) ժամը 11.00-13.00
Հեռախոս՝ 45-60-34

Ադրբեջան

Իրանա-ադրբեջանական սահմանին սպանվել է մեկ խախտող

Լենքորանի շրջանում ռուս սահմանապահների կողմից սպանվել է մեկ եւ ձերբակալվել երկու խախտող: Ինչպես հայտնում է Ռուսաստանի սահմանապահ զորքերի լրատվական ծառայությունը, խախտողները եղել են Իրանի կողմից: Սահմանապահներից ոչ ոք չի տուժել:

1 մանաթը 15 ռուբլի

Ադրբեջանի ազգային արժույթի կուրսը «սեւ» շուկայում պաշտոնական 10:1 հարաբերության պայմաններում աճել է մինչեւ 15 ռուբլու: Դա բացատրվում է նրանով, որ հյուսիսային մի շարք շրջաններում առեւտուրն իրացվում է միայն մանաթով: Դրանից բացի, ինչպես պնդում է «Խաբար-սերվիս» գործակալությունը, մոտ ժամանակներս հավանաբար դադարեցվի ոսկերչական իրերի ռուբլով վաճառքը:

Վարակված նավթահորեր Բաքվի մոտ

Ադրբեջանի մայրաքաղաքի մոտակա նավթահորերի շրջանում հայտնաբերվել են բարձր ռադիացիայի տակ գտնվող հատվածներ, որտեղ գամմա-ֆոնը մի քանի հազար անգամ գերազանցում է բնական մակարդակը: Քաղաքային հիգիենայի եւ համաճարակաբանության կենտրոնի վարիչ Ռամելլա Շուլյուրովան «Զերկալո» թերթին հայտարարել է, թե չի բացառվում նավթագործների ճառագայթահարումը ռադիոնուկլիդներով:

Ադրբեջանում ձերբակալվել է հետախույզների պետը

Ձերբակալվել է Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարության հետախուզական վարչության պետ գնդապետ Բախտիար Ալիեւը, որն այդ պաշտոնը ստանձնել էր այս տարվա ամռանը: Բաքվի քաղաքային ՆԳ-ի նախկին պետի ձերբակալության պատճառները հայտնի չեն, հաղորդում է «Թուրան» գործակալությունը:

Ադրբեջանում նոյեմբերի 17-ը կնշվի որպես ազգային վերածննդի օր

Չորս տարի առաջ այդ օրը «Ազադլըղ» հրապարակում սկսվեցին հանրապետության տարածքային ամբողջականության պաշտպանությանն ուղղված հանրահավաքները:

Դեկտեմբերին կորոշվի Ադրբեջանի ժողճակատի ապագան

Ինչպես հայտնեց Մոսկվայում Ադրբեջանի ներկայացուցչության մամուլի քարտուղարը, դեկտեմբերի 4-ին Բաքվում կկայանա ԱԺՃ-ի համագումարը, որում կորոշվի նրա հետագա ճակատագիրը:

Դոլարի կուրսը Բաքվում ցածր է, քան Մոսկվայում

«Բիզնես-ՏԱՍՍ»-ի տվյալներով Ադրբեջանի միջազգային բանկը դոլարի նոր կուրս է հաստատել: ԱՄԲ-ն այն վաճառում է 390 ռուբլով կամ 39 մանաթով, իսկ գնում է 350 ռուբլով: Երկու դեպքում էլ դոլարի կուրսը հանրապետությունում ընկել է 10 ռուբլով: Բանկի տնօրինության ղեկավար Ֆ. Աբդուլլաեւն այս երեւույթը բացատրում է նրանով, որ եթե առաջ ԱՄԲ-ն կուրսը հաստատում էր Մոսկովյան միջբանկային արժութային բորսայի տվյալների հիման վրա, ապա այժմ տվյալները ստացվում են թուրքական «Խալգ Բանկ»-ից: ԱՄԲ-ի նոր կուրսը, Աբդուլլաեւի կարծիքով, ավելի է համապատասխանում պահանջարկին:

«Նոյյան տապան»

digitised by A.R.A.R.@

Կրթություն

ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԸ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԵՆ ԿԱՆՉՈՒՄ ՌԵԿՏՈՐԻՆ

Նոյեմբերի 18-ին Երեւանի Մյասնիկյանի շրջանի ժողդատարանում լսվում էր Երեւանի պետական համալսարանի ռեկտորի դեմ հարուցված հայցը: Հայցվորը պետական համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետի 2-րդ կուրսի մասնակի վճարովի ուսուցում անցնող Միեր Ամերյանն էր, որը ներկայացնում էր ոչ միայն իր, այլեւ իր բախտակից մի քանի հարյուր ուսանողների շահերը: Հայցադիմումի բովանդակությունը հետեւյալն էր՝ 1991-1992 ուստարում համալսարանն ընդունել է ուսման վարձը մասնակի վճարող 650 ուսանողներ, որոնք անցյալ տարի վճարել են առավելագույնը 4 հազար ռուբլի: Կապված գների աճի եւ արժեզրկման հետ համալսարանը վերանայել է իր որոշումը եւ փոփոխել վարձավճարի չափերը՝ մինչեւ 10 հազար ռուբլի:

Ուսանողներն այսօր բողոքում են, պահանջելով պահպանել անցյալ տարվա պայմանավորվածությունը: Դրա համար հիմք են ընդունում մի քանի հովանավորների հետ համալսարանի կնքած պայմանագրերը, որտեղ հաստատված է վարձաչափը: Սակայն մնացյալի հետ պայմանագրեր չեն կնքվել, համապատասխան փաստաթղթեր չեն պահպանվել: Պատասխանող կողմը՝ ռեկտորի տեղակալ Սամվել Շահազիզյանը եւ համալսարանի իրավախորհրդատու Մինասյանը, հենվելով պայմանագրի բացակայության փաստի վրա, մերժում է հայցը, թեեւ հովանավորների հետ կնքված պայմանագրերի պայմաններից չի հրաժարվում: Այսինքն՝ միացյալ ցուցակներով եւ հիմունքներով, հավասար միավորներով ընդունված ուսանողների մեջ խտրականություն է դրվում: Պայմանագրի բացակայության փաստից տուժում են ուսանողները: Պատասխանելիս պրն. Շահազիզյանը դատարանի ուշադրությունը հրավիրում էր կառավարության կողմից բարձրագույն կրթության, արդարադատության եւ էկոնոմիկայի նախարարություններին տրված հանձնարարությունը չկատարելու՝ պայմանագրի ձեւ չմշակելու վրա: Ուստի բնականորեն ծագում է այդ նախարարությունների պատասխանատվության կանչելու հարցը: Իր հերթին բարձրագույն կրթության նախարարության ներկայացուցիչ Սարգսյանը մերժեց մեղադրանքը, քանի որ ռեկտորների խորհրդակցության ժամանակ բուհերի ղեկավարները խնդրել են իրենց թույլատրել սեփական ուժերով կազմել պայմանագրի ձեւը՝ ելնելով իրենց հնարավորություններից:

Հայցվորը, որ հանդես էր գալիս առանց պաշտպանի, համապատասխան փաստաթղթերով ու սուր հարցերով պատասխանող կողմին դժվար կացության մեջ էր դրել: Իրենց վճարովի ուսուցման, թոշակ եւ նպաստներ չստանալու մեջ սոցիալական անարդարություն տեսնող պատանիները տրամադրված էին խիստ վճռականորեն շարունակել պայքարը, դիմել բոլոր հնարավոր ատյաններին:

Համալսարանի ռեկտորի տեղակալ Շահազիզյանն իմ այն հարցին, թե ինչու համալսարանը 1991-92 ուստարում ընդունվածների համար բացառություն չի անում, չէ որ այս հարցում ակնառու է մայր բուհի մեղքը, պատասխանեց, թե միջոցներն այնքան սուղ են, որ համալսարանը նման շռայլություն պարզապես չի կարող թույլ տալ: Համալսարանում մշակվում է ինքնուրույն գործընթացի անցնելու կանոնակարգ, որտեղ կնախատեսվեն բոլոր նման հարցերը, եւ այս հեղհեղուկ վիճակին վերջ կդրվի:

Այս փակուղուց ելք գտնելը ժողդատավոր Վարդանյանի համար այնքան էլ հեշտ չի լինի, քանի որ արդար վճռի են սպասում երկու կողմերն էլ:

Տարակուսանքի տեղիք է տալիս, որ այս տարվա մասնակի վճարովի ընդունելությունը (580 ուսանող) եւս կատարվել է արդարադատության նախարարության կողմից չհաստատված, այսինքն օրենքի ուժ չունեցող պայմանագրով, որը ցանկության դեպքում կողմերից յուրաքանչյուրը կարող է անվավեր ճանաչել: Համալսարանի վարքը, պայմանագրային հիմունքներով իր եւ ուսանողների հարաբերությունները չկարգավորելը, կարծում ենք, հետագայում էլ նման իրավիճակների դրդապատճառ կդառնան:

Դատական նիստը կշարունակվի այսօր:

ԱՐՄԻՆԵ ՕՀԱՆՅԱՆ

Արտահանումները երկու անգամ ավելի ներմուծումներից

ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության արտաքին տնտեսական կապերի վարչության արտաքին առեւտրի բաժնի գլխավոր մասնագետ Ամալյա Սարիբեկյանը «Նոյյան տապան»-ի թղթակցին հայտնեց, թե ընթացիկ տարվա 10 ամիսների ընթացքում արտասահման է արտահանվել 15 միլիոն դոլլարի ապրանք:

Նրա կարծիքով, այդ թիվը խեղաթյուրված է, քանի որ ներկայացված չէ մասնավոր սեկտորը: Այդ ապրանքի 80 տոկոսը կազմում է «Սաղֆիր» արտադրական միավորման եւ ընդամենը 5 տոկոսը՝ «Նաիրիտ»-ի արտադրանքը: Արտաքին առեւտրի սալդոն դրական է՝ արտահանումը երկու անգամ գերազանցում է ներմուծումները: Սակայն դա դրական է միայն առաջին հայացքից, քանի որ ներմուծումների փոքր քանակությունը բացատրվում է ոչ թե մեզ մոտ պահանջարկի բացակայությամբ, այլ մեր անվճարունակությամբ: ■

Ուկրաինայում դրամական ռեֆորմի անցկացման պետական հանձնաժողովը հայտնել է, որ 1992 թ. նոյեմբերի 16-ից հանվում են Ուկրաինայի սահմանով ռուբլու ներմուծման եւ արտահանման սահմանափակումները: Ուկրաինայի մաքսատունը չի առգրավի ռուբլին, որը հանձնվել է մաքսային հսկողության հաստատությունների պահպանմանը մինչեւ 1992 թ. նոյեմբերի 16-ը արտասահման գնացող քաղաքացիների կողմից: ■

Գնահատանք

«Ս. Սահակ եւ Ս. Մեսրոպ» շքանշանը հայ հոգեբանին

Հայտնի հոգեբան, գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Հովսեփ Թութունջյանն իր մանկավարժական եւ գիտական գործունեության 50-ամյակի առթիվ այս տարվա նոյեմբերի 9-ին արժանացել է եկեղեցական բարձր պարգեւի՝ «Ս. Սահակ եւ Ս. Մեսրոպ» շքանշանի: Վազգեն Ա. Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը, հատուկ կոնդակով նշում է. *«Ջերմապես գնահատելով ձեր գիտական-հոգեբանական եւ մանկավարժական ծառայությանց հիսնամյակը եւ ընդառաջելով եգիպտահայոց թեմի բարեխնամ առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Զավեն արքեպիսկոպոս Չինչինյանի միջնորդությանը, սույն կոնդակով Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնից ձեզի կբերենք մեր օրհնությունը եւ կշնորհենք «Սուրբ Սահակ եւ Սուրբ Մեսրոպ» շքանշանը»:*

Պրոֆ. Հ. Թութունջյանը լուրջ ներդրումներ ունի հայ բարձրագույն կրթության, հատկապես հոգեբանական պրոֆեսիոնալիզմի եւ գիտության զարգացման մեջ, ինչպես նաեւ հայ հոգեբանական միտքն արտասահմանյան համալսարաններում, միջազգային վեհաժողովներում եւ համաժողովներում տարածելու գործում: Լինելով ոչ միայն մանկական, մանկավարժական եւ սոցիալ, այլ նաեւ փորձարարական, տնտեսական արվեստի եւ պատմագրական հոգեբանության լավագույն մասնագետներից մեկը, նա իր բազմաթիվ մենագրություններով եւ բազմալեզու գիտական հոդվածներով ավանդ է ներդրել հոգեբանության մի շարք բնագավառներում, որոնք գնահատվել են հայ, ռուս, ֆրանսիացի եւ այլազգի հայտնի հոգեբանների կողմից վերջին երեսուն տարիների ընթացքում: Ունենալով հոգեբանական մտածողության իր ոճն ու պրոբլեմատիկան, նա հատկապես մշակել է հոգեբանական ընդհանուր եւ մասնավոր պատմագրության եւ տերմինաբանության տեսական եւ մեթոդաբանական հարցեր: Դասախոսական իր բազմամյա գործունեության ընթացքում նա կազմել է ավելի քան տասը հոգեբանական ինքնուրույն դասընթացներ եւ վայելել հայ ուսանողության հարգանքն ու սերը:

Ս. ԱՐԶՈՒՄԱՆՅԱՆ
Հոգեբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր

Հանդիպում արցախցի բանաստեղծի հետ

Նոյեմբերի 17-ին ԵՊՀ-ի բանասիրական ֆակուլտետի ուսանողների հետ հանդիպեց արցախցի բանաստեղծ Հրանտ Ալեքսանյանը: Նա ապրում է Ստեփանակերտում, տեղական ռադիոյի աշխատակից է, մի շարք գրքերի հեղինակ: Հանդիպումը ներածական խոսքով բացեց բանասիրական գիտությունների թեկնածու Աբգար Ափինյանը: Բավական մեծ լսարան էր հավաքվել՝ ունկնդրելու արցախյան դժնդակ իրականության մեջ ստեղծագործող մարդու բանաստեղծությունները: Հեղինակը պատմեց, թե ինչքան դժվար է պատերազմական կիզակետում ստեղծագործելը: Նա կարեւորեց Արցախի եւ Հայաստանի սահմանամերձ շրջանների ստեղծագործող անձանց անկոտրում կամքը, անզիջում, աննահանջ ոգին, հավատքն այն բանի, որ արվեստի մարդը՝ անկախ հանգամանքներից չպիտի մոռանա իր կոչումը: Ուսանողները լսեցին Հրանտ Ալեքսանյանի գողտրիկ բանաստեղծությունները: Վերջում հեղինակը շնորհակալություն հայտնեց ուսանողներին, որ այս ծանր պայմաններում գնահատում են արվեստը, շարունակում են առնչվել պոեզիայի գաղտնիքներին:

ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ
ԵՊՀ-ի ուսանող

ԱԻՄ-ը պահանջում է հետ վերադարձնել տեսաժապավենը

Ինչպես հաղորդում է ԱԻՄ լրատվական գործակալությունը, նոյեմբերի 17-ին ժամը 19-ի մոտերքը, ՀՀ ԳԽ նիստերի դահլիճում իր մասնագիտական պարտականությունները կատարելիս ծեծի է ենթարկվել ԱԻՄ լրատվական գործակալության թղթակից Արթուր Խեմչյանը, որն այդ պահին տեսախցիկով նկարահանելիս է եղել այս անգամ ՀՀՇ եւ ԱԺՄ պատգամավորական խմբակցությունների միջեւ ծագած ծեծկռտուքը: Խեմչյանից խլել են տեսախցիկը, ջարդել են այն եւ առգրավել ժապավենը: ՀՀՇ անդամ, պատգամավոր Շահեն Պետրոսյանը, որ եղել է այդ անօրինական գործողությունների գլխավոր մասնակիցը, դեպքի վայր ժամանած ԱԻՄ-ի պաշտոնական ներկայացուցիչներին պատասխանել է, որ ժապավենը դիտելուց հետո միայն կորոշվի վերադարձնել այն, թե ոչ:

Երեկ ԱԻՄ գործակալությունը դիմել է աշխարհի բոլոր լրատվական միջոցներին պաշտպան կանգնել լրագրողների իրավունքներին: ■

Հայաստանում սեփական արժույթի ստեղծման նախապայմաններ դեռ չկան

Այդ մասին «Նոյյան տապան»-ի թղթակցին հայտարարեց ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության ֆինանսավարկային քաղաքականության բաժնի վարիչ Վասիլի Ավետիսյանը: Դա բացատրվում է առնվազն երկու պատճառներով: Նախ, Ռուսաստանի հետ մեր ներմուծումներն ու արտահանումներն ամբողջությամբ կատարվում են ռուբլով: Այս պայմաններում ազգային արժույթ մտցնելը լրիվ անիմաստ է: Եւ երկրորդ՝ հանրապետությունում շատ ցածր է ֆինանսական եւ տնտեսական կարգապահությունը: Այդ պատճառով անհնարին կլինի սեփական արժույթի կուրսի կայունացումն ու տնտեսական կայուն զարգացումը: Կառավարությունում գտնում են, որ սեփական դրամանիշերի մուտքը պետք է հիմնովին նախապատրաստված լինի: ■

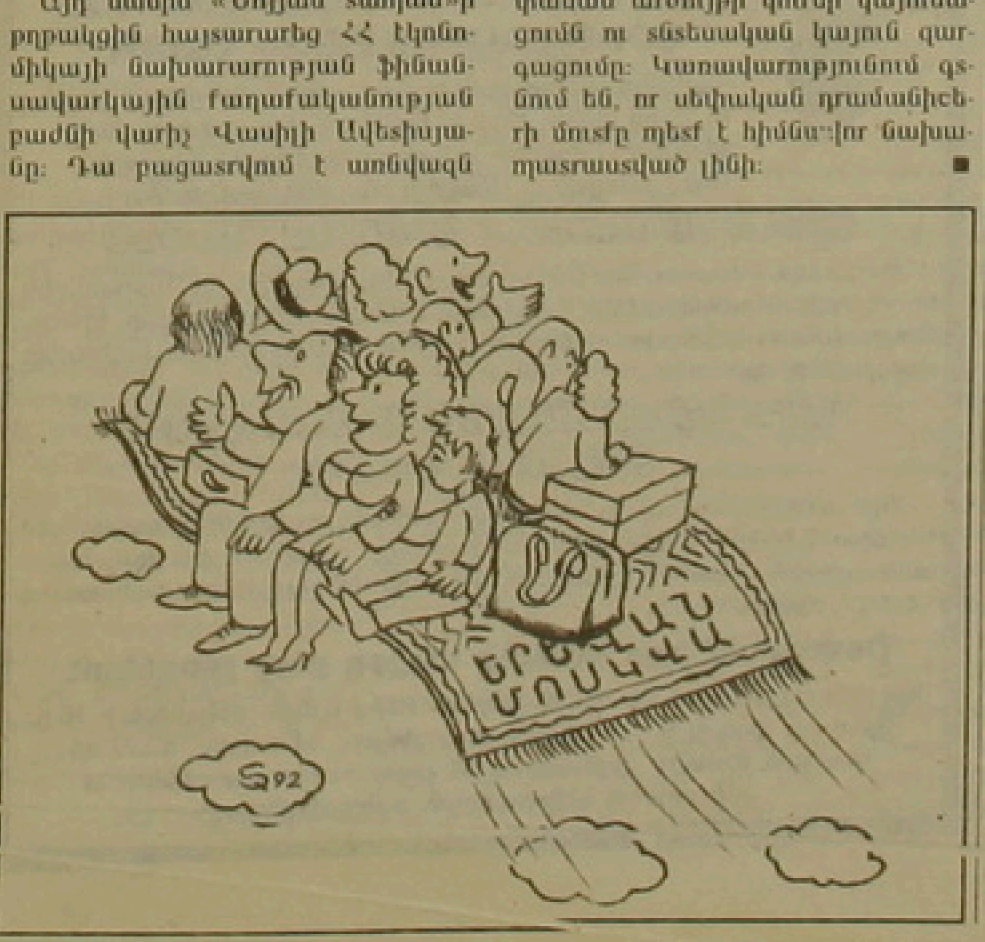

Ճգնաժամ

Երեւանին ձմռանը հոսանք կմատակարարվի՞

Մայրաքաղաքի էլեկտրամատակարարման անխափանությունը այսօր կախված է նաեւ Երքաղէլեկտրացանցի նորմալ գործունեությունից: Ի՞նչ վիճակում է այսօր Երքաղէլեկտրատնտեսության արտադրական միավորումը, ի՞նչ աշխատանքներ են կատարվել այստեղ եւ ի՞նչն է կիսատ մնացել:

1991 թվից նախատեսվող 300 կմ (300 մլն ռուբլու) ցածր լարման եւ 60 կմ (120 մլն ռուբլու) բարձր լարման վթարված հաղորդալարերի վերանորոգման փոխարեն ձեռք է բերվել եւ մոնտաժվել 15,5 կմ հաղորդալար, եւս 22 կմ հաղորդալար թաղվել է խրամուղիների մեջ: Անհրաժեշտ էր նորոգել 350 (13 մլն. ռ.) այրված տրանսֆորմատորներ, ձեռք բերել 50 (20 մլն ռ) նոր տրանսֆորմատորներ, տեղադրել 70 (56 մլն ռ.) ենթակայաններ, փոխել 1200 (3 մլն ռ.) այրված վահանակներ: Այդ բոլոր թվարկված աշխատանքներից կատարվել է 60 տրանսֆորմատորի ընթացիկ եւ կապիտալ նորոգում, նորոգվել են նաեւ ենթակայանների 220 վահանակներ: Սկսվել է 18 նոր ենթակայանների շինարարություն տրանսֆորմատորների տեղադրմամբ: Ձեռք են բերվել 4 կոմպլեկտ ենթակայաններ, որոնք տեղադրվել են մեկը Կոնդում, որտեղ բեռնվածությունը խիստ մեծ է, մնացածը Շահումյանի, Մաշտոցի, Սպանդարյանի շրջաններում:

Էլեկտրացանցը երկու անգամ ավելացրել է վթարային ծառայությունների անձնակազմերը, անցել է հիմնական վթարային ծառայությունների յոթօրյա ռեժիմի: Սակայն տնտեսությունը ձմռանը լիովին նախապատրաստված չէ, ինչի մասին խոսում են նաեւ վերը նշված թվերը: Դժվարությունների հիմնական պատճառները ֆինանսական խնդիրներն են: Երքաղէլեկտրացանցին ոչ կառավարության, ոչ Երքաղխորհրդի գործկոմի կողմից ֆինանսներ չեն տրամադրվել, այդ պատճառով հնարավորություն չի ստեղծվել նոր սարքավորումներ գնել եւ նորոգման աշխատանքներ կատարել: Հանրապետությունում չկան տրանսֆորմատորների կապիտալ նորոգման համար անհրաժեշտ նյութեր՝ փարփուրային հաղորդալարեր եւ տրանսֆորմատորային յուղ: Հաղորդակցության ուղիների անգործունության պատճառով որոշ գործարանային սարքավորումներ եւ հաղորդալարեր, որ դրսից էին բերվում, չեն ստացվել:

Երքաղէլեկտրացանցի տնօրեն Վլադիմիր Սարգսյանն հովհարային անջատումների պատճառով էլեկտրատրանսֆորմատորի խզումների մասին ասաց, թե տրանսֆորմատորի էլեկտրամատակարարումը անխափան է, քանի որ բոլոր գծերն ունեն երկակի սնուցման աղբյուրներ՝ հիմնական անջատումից հետո հնարավորություն կա անմիջապես անցնել պահեստայինի:

Իսկ թե ձմռանը ո՞ր ռեժիմով քաղաքին հոսանք կմատակարարվի, այսօր դժվար է գուշակել, քանի որ էլեկտրացանցի նորմալ գործունեությունը կախված է ջեռուցումից: Ջեռուցման բացակայության դեպքում խիստ մեծանում է հոսանքի սպառումը եւ լարվածությունը: Հնարավոր է նաեւ վատթարագույն սցենարը՝ քաղաքի հոսանքի մատակարարման լրիվ դադարեցում, բացի կենսապահովման օբյեկտներից՝ հացի գործարան, որոշ հիվանդանոցներ: Այդ ուղղությամբ Երքաղխորհրդի գործկոմում մշակված է գրաֆիկային ծրագիր, որին կանգնենք ծայրահեղ դեպքում: Սակայն ծրագրի իրագործումը որքան հնարավոր է հետաձգելու համար անհրաժեշտ է խնայողության խիստ համակարգի անցնել, ճիշտ ջերմամեկուսացում կազմակերպել մեր բնակարաններում: Հակառակ դեպքում մեր սուղ էլեկտրաէներգիայով ու բանկ վառելիքով կտաքացնենք փողոցները:

Ա. Օ.

digitised by A.R.A.R.@

Քաղաքային կյանք

ԵՐԵՎԱՆԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՃԳՆԱԺԱՄԸ

Մտորում է քաղխորհրդի պատգամավորը

Երևանը այն քիչ մայրաքաղաքներից մեկն է, որն ըստ էության չունի սոցիալ-տնտեսական (կարճաժամկետ և երկարաժամկետ) և քաղաքաշինական զարգացման գործող և հաստատված ծրագրեր: Եվ զարմանալին այն է, որ այդ ուղղությամբ գրեթե աշխատանքներ չեն կատարվում: Մայրաքաղաքի սոցիալ-տնտեսական և քաղաքաշինական տարերային զարգացումը հանգեցնում է այնպիսի հետևանքների, որ կպահանջվեն տասնյակ տարիներ և ահռելի նյութական ու ֆինանսական միջոցներ՝ վերականգնելու համար քաղաքի տարբեր ոլորտների կանոնավոր կենսագործունեությունը և ստեղծելու նրա կարգավիճակին համապատասխան զարգացած քաղաքային միջավայր:

Որո՞նք են քաղաքային իշխանությունների ճգնաժամի պատճառները: Մեր կարծիքով, դրանք բազմազան են, ինչպես սուբյեկտիվ, այնպես էլ օբյեկտիվ հիմք ունեն: Իհարկե, հեղինակը հասկանում է, որ քաղաքային բազում հիմնախնդիրներ՝ բնակչության առաջին անհրաժեշտության մթերքներով բավարարելը, գործազրկությունը, բնակարանային, տրանսպորտային, էկոլոգիական հիմնահարցերը և այլն զուտ Երևանյան «գրանցում» չունեն և չեն կարող լուծվել միայն քաղաքային իշխանությունների մակարդակով, այլ համընդհանուր են և կարող են հաղթահարվել հանրապետական և քաղաքային իշխանությունների համատեղ ջանքերով: Սակայն դա չի նշանակում, որ քաղաքային իշխանությունները պետք է մի կողմ քաշվեն և անտարբերություն ցուցաբերեն քաղաքի բնակչության կենսական շահերին դիպչող հացամատակարարումների, տրանսպորտային և վերջերս խիստ սրված այլ հիմնախնդիրների նկատմամբ: Քաղաքային իշխանությունները և ամենից առաջ քաղխորհրդի նախագահը դրանք համարում են համապատասխան նախարարությունների գործը, կարծես թե խոսքը չի վերաբերում մայրաքաղաքի բնակչության ամենօրյա ապահովմանը և համապատասխան մթնոլորտի ստեղծմանը և չեն ցանկանում նույնիսկ քաղաքին տրամադրված սահմանափակ քանակով հացամթերքի, վառելիքի և այլ միջոցների պայմաններում որոշակի կարգուկանոն մտցնել բնակչության սպասարկման գործում (կտրոնային համակարգ և այլն):

Երևանի պես քաղաքի կառավարումը բարդանում է նրանով, որ այն ունի տարատեսակ կառուցվածք, այսինքն տարբեր ֆունկցիոնալ բաղադրամասեր ունեն տարբեր ենթակայություն և կառավարվում ու կարգավորվում են տարբեր տարածքային մակարդակներում՝ հանրապետական, շրջանային և քաղաքային: Եթե քաղաքի տնտեսական բազայի և, նախևառաջ, արդյունաբերության զարգացումը կարգավորվում և կառավարվում է հանրապետական իշխանությունների մակարդակով, ապա քաղաքասպասարկման ոլորտը, այսինքն քաղաքի բնակչության և արտադրության սպասարկող ճյուղերը՝ քաղաքային և քաղաքի շրջանների մակարդակներով: Քաղաքի և շրջակա տարածքների հողօգտագործման միասնական ռեժիմի հաստատման, ջրային և այլ բնական ռեսուրսների համատեղ օգտագործման, հաղորդակցման միասնական համակարգի ստեղծման, ռացիոնալ աշխատանքային, տնտեսական և կենցաղային կապերի հաստատման, բնապահպանման միասնական քաղաքականության իրականացման անհրաժեշտությունը ռեգիոնալ կարգավորման պահանջներ են դնում: Այս պայմաններում խիստ կարևորվում և մեծ նշանակություն է ստանում տարբեր մակարդակի իշխանությունների համակարգումը և փոխհամաձայնեցված գործունեությունը, նրանց միջև ֆունկցիաների և իրավասությունների հստակ տարանջատումը:

Մեր խորին համոզմամբ Երևանի աննախադեպ գերաճը և ոչ կարգավորված զարգացումը նախևառաջ արդյունք էր կենտրոնական (միութենական և հանրապետական) և քաղաքային իշխանությունների իրավասությունների և ֆունկցիաների ոչ արդարացի և չհստակեցված սահմանազատման: Քաղաքային իշխանությունների իրավասությունների և ֆունկցիաների շրջանակը հասցված է նվազագույնի, ինչը ներկայումս էլ շարունակում է մնալ այդպիսին, որի պայմաններում, իհարկե, նրանք չեն կարող լինել քաղաքի լիիրավ, օրինական և [illegible] տերը:

Կոմունիստական, վարչահրամայական կառավարման ժամանակաշրջանում ստեղծվել էր այն իրավիճակը (ինչը շարունակվում է նաև մեր օրերում), երբ ճյուղային նախարարությունները և գերատեսչությունները Երևանում կառուցում և տնօրինում են բազմաթիվ հիմնարկներ ու ձեռնարկություններ, ղեկավարվելով զուտ գերատեսչական շահերով, արհամարհելով քաղաքի տարական շահերը: Փաստորեն քաղաքային իշխանություններն անզոր էին և հիմա էլ անզոր են վերահսկելու և կարգավորելու իրենց ոչ ենթակա ձեռնարկությունների գործունեությունը քաղաքում: Այս պայմաններում տարբեր գերատեսչությունների և նախարարությունների կողմից մեկը մյուսի հետևից կառուցվեցին մայրաքաղաքի միջավայրին ոչ բնորոշ և «խորթ» ձեռնարկություններ, դրանով իսկ խիստ ծանրաբեռնելով Երևանի քաղաքաստեղծ բազան և սրելով նրա էկոլոգիական, հատակագծային, տրանսպորտային հիմնախնդիրները: Փաստորեն այս պայմաններում քաղաքային իշխանությունները սահմանափակ հնարավորություններ ունեն վարելու ինքնուրույն ֆինանսատնտեսական, սոցիալական, քաղաքաշինական քաղաքականություն: Մայրաքաղաքում գրեթե բացակայում են ոչ մունիցիպալ հիմնարկների գործունեությունը քաղաքային իշխանությունների կողմից վերահսկելու իրավական և տնտեսական լծակները: Նշված հիմնարկներն ինտենսիվ կերպով օգտագործում են տարածքային, ջրային, աշխատանքային պաշարները և ենթակառուցվածքները, դրա դիմաց նրանք վերադարձնում են անհամեմատ չնչին գումարներ: Քաղաքն ունի աղքատիկ բյուջե, չնայած նրան, որ բյուջեի եկամուտների մի զգալի մասը կարող էին կազմել, ինչպես աշխարհի շատ քաղաքներում, հողատարածքից և հիմնական ֆոնդերից գանձվող հարկերը: Եվ եթե նկատի ունենանք այն հանգամանքը, որ կապված մայրաքաղաքային կարգավիճակի հետ այստեղ մեծանում են տարածքների տնտեսական և սոցիալական արժեքները, և այստեղ է կենտրոնացած հանրապետության արտադրական, մշակութային և այլ հիմնարկների զգալի մասը, ապա պարզ է դառնում, թե եկամտի ինչպիսի չափերից է զրկվում քաղաքի բյուջեն:

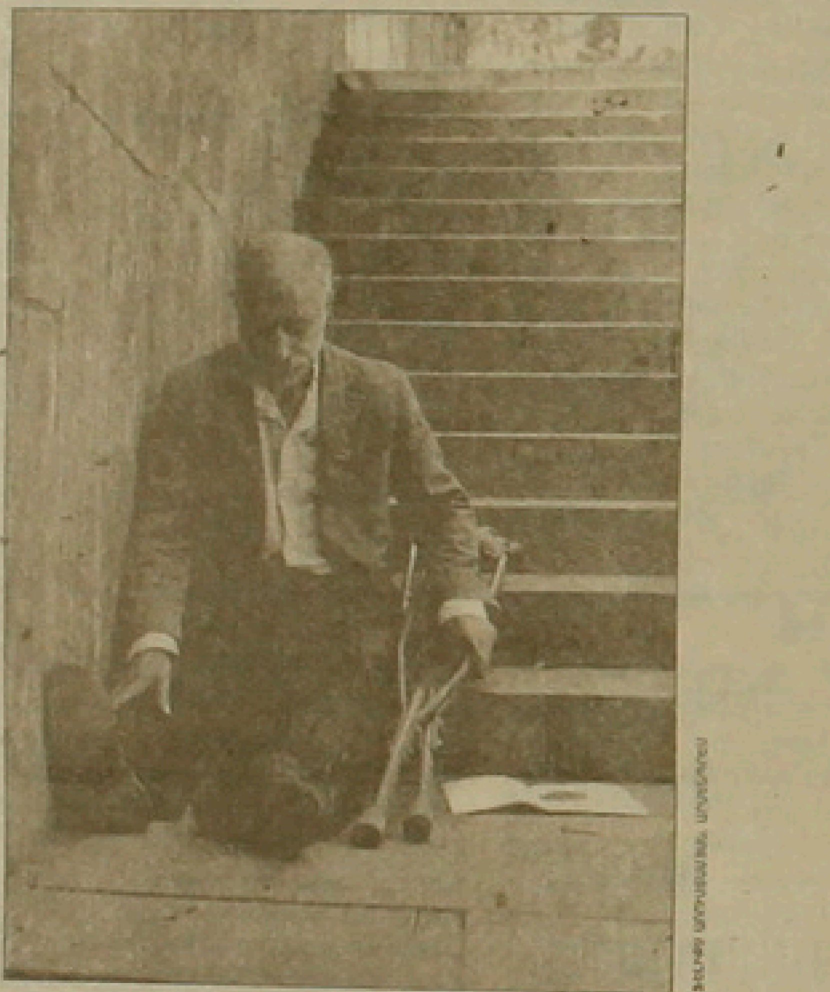

Քաղաքային իշխանությունները պետք է նաև համապատասխան լծակներ ունենան՝ հարկերի, վարկերի և տուգանքների միջոցով կարգավորելու արտադրական և ոչ արտադրական տարբեր հիմնարկների գործունեությունը՝ քաղաքում և անհրաժեշտության դեպքում կատարեն ճյուղային փոփոխություններ քաղաքի ֆունկցիոնալ-ճյուղային կառուցվածքն ավելի համապատասխանեցնելով մայրաքաղաքի միջավայրին: Հանրապետական և քաղաքային իշխանությունների կողմից կիրառելով համապատասխան իրական, տնտեսական և քաղաքաշինական լծակներ, պետք է ձեռնամուխ լինել քաղաքի բեռնաթափմանը նրա մայրաքաղաքային միջավայրին ոչ բնորոշ և քիչ կապված հիմնարկներից ու ձեռնարկություններից:

Ներկայումս քաղաքում տիրող անիշխանությունը զգալի չափով պայմանավորված է նաև քաղաքի և նրա շրջանների կառավարման մարմինների իրավասությունների և ֆունկցիաների ոչ ճիշտ և չհստակեցված տարանջատմամբ: Եթե Երևան քաղաքը հարաբերականորեն ինքնուրույն, մի որոշակի սոցիալ-տնտեսական ամբողջություն է, ապա նույնը չի կարելի ասել նրա շրջանների վերաբերյալ: Նախ, այդ շրջանները չեն կազմում քաղաքաշինական հատակագծային և սոցիալ-տնտեսական ամբողջություն, երկրորդը, նրանց սահմանների առանձնացումը կրել է խիստ կամայական բնույթ (շրջաններն, օրինակ, նախկինում առանձնացվել են կոմունիստների թվով): Շրջխորհուրդների գործկոմների կառուցվածքը, չնչին բացառություններով, հիմնականում կրկնում է քաղխորհրդի գործկոմի կառուցվածքը: Այս պայմաններում, երբ շատ հիմնարկներ ունեն կրկնակի, իսկ երբեմն նաև եռակի ենթակայություն, ստեղծվում է որոշակի բազմիշխանություն, կամ ավելի ճիշտ՝ անիշխանություն, քանի որ ընկնում է իշխանությունների պատասխանատվության չափը այս կամ այն հարցի կամ հիմնախնդրի վերաբերյալ: Շրջանային իշխանությունները հաճախ չեն կատարում, երբեմն նույնիսկ արհամարհում են քաղաքային իշխանությունների որոշումները, և քաղաքային մարմիններն իրական լծակ չունեն վերահսկելու, իսկ անհրաժեշտության դեպքում նաև ներազդելու իրենց իսկ կողմից ընդունված որոշումների կատարման ընթացքին: Անհրաժեշտ է շուտափույթ կերպով վերացնել քաղաքի շրջանային խորհուրդները և քաղաքի մակարդակով ստեղծել ուժեղ իշխանության մարմին՝ քաղաքապետարան, քաղաքի ամբողջ բնակչության կողմից քաղաքագլխի ուղղակի ընտրությամբ: Քաղաքապետարանի ստեղծմամբ իշխանության համաքաղաքային մարմինների և քաղաքի տարբեր տարածքային միավորների իշխանությունների միջև ֆունկցիաների և իրավասությունների տարանջատման այլ սկզբունքներ և ձևեր են առաջանում: Քաղաքապետարանը պետք է ունենա պատվիրատուի, ֆինանսավորողի և վերահսկողի ֆունկցիաներ, իսկ տարածքային կառավարման մարմինները, որոնք քաղաքում պետք է լինեն ներկայիս շրջանների համեմատությամբ ավելի մեծ թվով և զբաղեցնեն ավելի փոքր տարածք, քաղաքապետարանի ներկայացուցիչների (պրեֆեկտների) միջոցով պետք է իրականացնեն քաղաքապետարանի որոշումները, այսինքն՝ ստանձնեն միայն կատարողական ֆունկցիաներ: Միաժամանակ տարածքային կառավարման մարմինները պետք է ապահովեն բնակչության լայն խավերի մասնակցությունը քաղաքի կառավարմանը:

Պետք է նշել, որ կան գործունեության ոլորտներ՝ տրանսպորտ, քաղաքային այլ ենթակառուցվածքներ (ջրամատակարարում, կոյուղի, ջերմամատակարարում...), շինարարություն և այլն, որոնք քաղաքի տարածքում պահանջում են կենտրոնացված կառավարում, իսկ բնակչության անմիջական սպասարկման աշխատանքները և քաղաքի տարբեր տարածքների բարեկարգ աշխատանքները անհրաժեշտ է հնարավորին չափ ապակենտրոնացնել, միաժամանակ պահպանելով կառավարման քաղաքային մարմինների և առանձին տարածքային մարմինների իրավասությունների և ֆունկցիաների հստակ տարանջատումը:

Քաղաքի ներկայիս անիշխանության մյուս կարևոր պատճառը քաղաքի և շրջանների մակարդակով օրենսդիր և գործադիր մարմինների ոչ ներդաշնակ և անհամաձայնեցված գործունեությունն է, ֆունկցիաների և իրավասությունների ոչ հստակ տարանջատումը: Մասամբ դա պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ քաղխորհրդի նախագահը միաժամանակ նաև գործադիր կոմիտեի նախագահն է: Անհրաժեշտ է նշել, որ ներկայիս գործող կառավարման խորհրդային համակարգն ստեղծվել է կոմունիստական ամբողջատիրական համակարգում, քաղկոմ-քաղխորհուրդ հայտնի հարաբերությունների պայմաններում, երբ տեղական ինքնակառավարման մարմինների գոյությունը զուտ ձևական բնույթ էր կրում: Ներկայումս էլ քաղաքի ներկայացուցչական մարմինը՝ քաղխորհուրդը իրականում քաղաքի լիիրավ տերը չէ, չի վերահսկում իրադրությունը, գործադիր իշխանությունների գործունեությունը: Դա բացատրվում է ոչ միայն անհրաժեշտ մեխանիզմների և լծակների բացակայությամբ: Փաստորեն քաղաքի իշխանության բարձրագույն մարմինը դարձել է մի անպատասխանատու մարմին, որն իր գործունեության գրեթե երկու տարվա ընթացքում ոչ մի կենսական որոշում չի կայացրել քաղաքի տնտեսական և սոցիալական զարգացման, քաղաքը ճգնաժամային վիճակից դուրս բերելու վերաբերյալ: Լենինի արձանի հանումը Հանրապետության հրապարակից, քաղաքի մի շարք փողոցների անվանափոխումը և էլի մի քանի մանր-մունր, քաղաքի կենսագործունեության համար ոչ կարևոր որոշումներ թերևս կազմում են քաղխորհրդի շուրջ երկու տարվա գործունեության արդյունքը: Ավելին, քաղխորհուրդը մինչև այժմ չի ձևավորել քաղաքի գործադիր իշխանության մարմինը՝ գործկոմը, և կոլեգիալ ղեկավարության բացակայության պայմաններում քաղխորհրդի (նաև քաղգործկոմի) նախագահը շարունակում է քաղաքը կառավարել կարգադրությունների միջոցով: Թե ինչպիսի հետևանք է թողնում նման կառավարումը քաղաքային տնտեսության վրա, կարող է պատասխանել ամեն մի երևանցի:

Իսկ որո՞նք են քաղխորհրդի անարդյունավետ աշխատանքի պատճառները: Նշենք պատճառներից մի քանիսը: Նախ, քաղխորհուրդը խիստ ուռճացված է (գրեթե 180 ընտրված պատգամավոր): Բավական է նշել, որ արտասահմանյան շատ երկրներում Երևանի մեծության և նույնիսկ նրանից խոշոր շատ քաղաքների ներկայացուցչական մարմիններում ընտրում են, որպես կանոն, մի քանի տասնյակ պատգամավորների: Եթե նկատի ունենանք, որ պատգամավորների մեծ մասը չունի համապատասխան կրթություն և մունիցիպալ մարմիններում աշխատանքի որոշակի փորձ, ապա հասկանալի է դառնում, թե ինչպիսի արդյունավետությամբ են անցնում քաղխորհրդի աշխատանքները: Դրան զգալի չափով նպաստում են քաղխորհրդի

ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ-ԴԻՄԱԿԱՀԱՆԴԵՍ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

Հայ երիտասարդության համազգային կենտրոնը դեկտեմբերի 25-ից մինչև 1993 թ. հունվարի 10-ը, ամեն օր ժամը 18:00-ին «Այրարատ» կինոթատրոնում կազմակերպում է Սուրբ Ծննդյան և Ամանորի շքեղ տոնահանդեսներ:

ՁԵԶ ՍՊԱՍՎՈՒՄ Է ԴԻՄԱԿԱՀԱՆԴԵՍ

Բազմազան խաղեր, հումոր և երգիծանք, ջազային և էստրադային երաժշտության ունկնդրումներ, անակնկալ հանդիպումներ, թատրոնի, կինոյի, մարզաշխարհի նշանավոր գործիչների, ինչպես նաև հումորի և երգիծանքի վարպետների հետ:

ԴՈՒՔ ԿՄԱՍՆԱԿՑԵՔ ՎԻՃԱԿԱԽԱՂԻ ՏՈՆԱՀԱՆԴԵՍԻՆ

Եթե ուսանողությունը և առանձին կազմակերպություններ ցանկանում են միայն իրենց կոլեկտիվով անցկացնել տոնական երեկոն, ապա համազգային կենտրոնը կընձեռնի այդ հնարավորությունը՝ տրամադրելով նրանց առանձին օր:

Շտապեցեք այս հաճելի առիթը բաց չթողնելու

Հայտերն ընդունվում են ս.թ. նոյեմբերի 10-ից մինչև դեկտեմբերի 15-ը, Աբովյան փողոց 9, 3-րդ հարկ, 2-րդ սենյակ, հեռախոս՝ 52.77.45:
Մնացած տոմսերը վաճառվում են բոլոր համերգասրահների և «Այրարատ» կինոթատրոնի տոմսարկղերում:

digitised by A.R.A.R.@

նախագահության կազմակերպչական խիստ անբավարար աշխատանքը եւ քաղխորհրդի նախագահի կեցվածքը: Քաղխորհրդի առաջին նստաշրջանից սկսած որոշակի լարվածություն առաջացավ խորհուրդ-նախագահ փոխհարաբերության մեջ, որը հաջորդ նստաշրջաններում խորացավ ու դրսեւորվեց առավել մեծ սրությամբ: Ընդ որում, այնտեղ ոչ պակաս վճռորոշ դեր խաղաց քաղխորհրդի նախագահի վարվելակերպը, մասնավորապես նրա արհամարհանքը խորհրդի գործունեության նկատմամբ եւ հաճախակի բացակայությունները խորհրդի նիստերից, խորհրդի լիազորությունների ինքնակամ տնօրինումը, առանձին պատգամավորների հասցեին հաճախակի եւ անտեղի վիրավորանքները, որոնք պատգամավորների մեծ մասի մեջ հիասթափություն եւ անկարողության տրամադրություններ են առաջացնում: Այդ պատճառով էլ պատգամավորների ճնշող մեծամասնությունն այն համոզման է, որ քաղաքի իշխանությունների ճգնաժամի հաղթահարումը եւ քաղաքի նորմալ կենսագործունեության ապահովումը հնարավոր է միայն քաղխորհրդի նախագահի փոփոխությունից հետո:

Քաղխորհրդի աշխատանքները մեծ չափով տուժում են պատգամավորների մի մասի պատասխանատվության զգացումի պակասի, հաճախակի բացակայությունների, եւ ի հետեւանք քվորումի բացակայության պատճառով: Փաստորեն անցած տարում չորսի փոխարեն կայացավ ընդամենը երկու նստաշրջան: Իրադարձությունների ընթացքը ցույց է տալիս, որ այս տարի լավագույն դեպքում նույնպես կարող է տեղի ունենալ երկու նստաշրջան: Այսպիսով, քաղխորհուրդն իր չափազանց ուռճացված կազմով եւ դանդաղկոտությամբ չի կարող դառնալ քաղաքի լիիրավ տերը, կատարել իր առջեւ դրված ֆունկցիաները, վերահսկողություն սահմանել քաղաքի գործադիր իշխանությունների աշխատանքի նկատմամբ:

Երկու տարվա ընթացքում խորհուրդը գործադիր մարմիններից չպահանջեց եւ նստաշրջանի քննարկմանը չդրեց քաղաքի սոցիալ-տնտեսական զարգացման եւ ոչ մի ծրագիր: Եւ միայն վերջերս, որքան էլ տարօրինակ է, հաստատվեց քաղաքի 1992 թ. բյուջեն: Խորհրդի անգործության պայմաններում քաղխորհրդի նախագահը կատարում է կադրային երբեմն ոչ հիմնավորված նշանակումներ եւ տեղաշարժեր, հաճախ անտեսելով խորհրդի կարծիքը եւ շրջանցելով գործող օրենքները: Երկու տարվա ընթացքում փաստորեն քաղխորհրդի նախագահն այդպես էլ չկարողացավ ստեղծել իր «թիմը»:

Իհարկե, հեղինակը հեռու է այն մտքից, թե Երեւանի ներկայիս անմխիթար վիճակը, իշխանությունների կաթվածահար լինելը, կառույցների անգործությունը պայմանավորված են միայն քաղաքի կառավարման գործող համակարգով, իշխանության տարբեր մարմինների ֆունկցիաների եւ իրավասությունների ոչ հստակ եւ չարդարացված տարանջատմամբ: Վիճակն անհամեմատ շատ ավելի լավ կլիներ, եթե գործադիր իշխանության մարմիններում աշխատելիս լինեին ազնիվ, բանիմաց ու մունիցիպալ մարմինների աշխատանքները լավ պատկերացնող մարդիկ:

Այսպիսով, ակնհայտ է, որ քաղաքի կառավարման հին համակարգն այլեւս չի համապատասխանում հասարակության մեջ տեղի ունեցող փոփոխություններին, այն է՝ տնտեսական արմատական բարեփոխումներին եւ ժողովրդավարության զարգացմանը: Անհրաժեշտ է Երեւանում ստեղծել կառավարման ժողովրդական այնպիսի ձեւեր, որոնք առավել մեծ չափով համապատասխանեն Երեւանի մայրաքաղաքային կարգավիճակին, նրա առանձնահատուկ դերին հանրապետության քաղաքական, տնտեսական եւ մշակութային կյանքում:

ՄԱՔՍԻՄ ՄԱՆԱՍՅԱՆ
ԵՊՀ դոցենտ, Երքաղխորհրդի պատգամավոր

Հրապարակախոսություն

ՍԽԱԼՎԵԼՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԸ

ԺԻՐԱՅՐ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ
Գրող, դրամատուրգ

Հավանաբար սխալվելու իրավունքի պահանջը ծնվել է այն անհիշելի ժամանակներում, երբ առաջին անհատն իրավունք է ստացել տնօրինելու ցեղակիցների ճակատագիրը: Հետագա գործիչները պարզապես ընդօրինակողներ են եղել, որոնք շարունակ փորձել են ընդարձակել այդ իրավունքի սահմանները: Եւ ապացուցված է դարձել՝ մարդը սխալական է: Եւ կատարվել է սխալներն արդարացնելու առաջին փորձը՝ միայն ոչինչ չանողը չի սխալվում: Անտեսվել է այն ոչ անկարեւոր հանգամանքը, որ հենց ոչինչ չանելն է մեծագույն սխալը, քանզի ավելի մեծ հանցանքներ է ծնում, քան սխալներ:

Իհարկե, սխալվելու իրավունքի պահանջը չի խանգարել իրենց անսխալականությունն ընդունել տալու, սխալը որպես ճիշտ ներկայացնելու կամ ուրիշների վրա բարդելու ձգտումին: Այս ձգտումը պետք է որ ավելի հին լինի, քան սխալվելու իրավունքի պահանջը, եւ գալիս է հավանաբար մարդկության պարզունակ մանկությունից, որը կրկնվում է յուրաքանչյուր ծնվողի մանկության մեջ: Երբ երեխան սայթաքում ընկնում է, մեղադրում է հատակին, աթոռին, կատվին... ինչին եւ ում ասես, բայց ոչ իրեն: Դժբախտաբար, սա չի վերանում մանկության հետ եւ բնորոշ է բազում ազգային ու համազգային գործիչների, որոնք խաբված լինելը բավարար փաստարկ են համարում, որպեսզի արդարացնեն իրենց ձախողումները:

Այդ բանը հնարավոր է միայն քաղաքականության մեջ: Չի կարող շախմատիստ (կամ ինչպես նորահայ լեզվագետներն են ուղղում՝ ճատրակորդ) դառնալ այն մարդը, ով չի կարողանում տասնյակ քայլեր կանխատեսել: Շախմատում, ի տարբերություն կյանքի, անհնար է մեղքը բարդել ժամանակի կամ տարածության հեռվում ապրած (եւ ապրող) անձանց կամ էլ հենց ժամանակի վրա: Շախմատում սիրողական մակարդակով անհնար է հանդես գալ որպես պրոֆեսիոնալ, եւ յուրաքանչյուր քայլի սխալն անմիջապես անդրադառնում է խաղացողի վիճակի վրա՝ վճռական դեր խաղալով նրա տեղը որոշելու հարցում:

Տարիներ առաջ մի տնաքույս քաղաքական գործիչ իր ռադիոելույթում լալագին գանգատվում էր, թե իրենք Գորբաչովի հետ շախմատ են խաղում, իսկ նա, քայլ անելու փոխարեն, խաղատախտակով հարվածում է իրենց գլխին: Ինքնամեղադրման ոչ մի երանգ, ոչ մի խոսք այն մասին՝ արդյոք Գորբաչովը համաձայնե՞լ էր իրենց հետ շախմատ խաղալ, թե՞ նրա սիրած խաղը գորոդկին էր: Ուրեմն, խաղալուց առաջ պետք է ճշտել խաղաձեւը, կանխատեսել խաղակցի հնարավոր քայլերը ոչ միայն խաղատախտակի վրա, մանավանդ երբ ստանձնել ես շատերի ճակատագիրը տնօրինելու պարտականությունը:

Առանց կանոնների խաղի մեջ մտնողն իրավունք չունի պահանջել խաղի կանոնների պահպանում: Կարճատեսությունը կարող է դառնալ աններելի: Ինքնախաբեությամբ հրաշքների վրա հույս դնողը չի կարող հասնել հաղթանակի: Առջեւում ամենից եւ ամենից տրտնջալն է: Գորբաչովյան Խորհրդային Միությունը (հետագայում նաեւ ելցինյան Ռուսաստանը) իրեն այնպես չպահեց, ինչպես մենք էինք սպասում, Ադրբեջանը ոտնահարեց քաղաքակիրթ հարաբերությունները եւ մեր արդար պահանջներին հակադրեց բարբարոսությունը, հարեւան Թուրքիան մեզ հետ բարեկամաբար գրկախառնվելու անկեղծ առաջարկն ընդունելուց առաջ քաղաքական անընդունելի պահանջներ [illegible] հրաժարվեցինք երրորդ ուժի միջամտությունից, բայց անտեսանելիորեն մեր խաղաքարերն սկսեցին խառնել չորրորդ, հինգերորդ եւ այլ ուժերը, օսերն ու աբխազները պայքարի ելան ինքնորոշման համար՝ հաշվի չառնելով, որ դրանով վնասում են մեր անկախությանը, պարզապես գոյությանը, այսօր էլ ինգուշներն են գլուխ բարձրացնում՝ խանգարելով մեր գազամուղի վթարի վերացմանը, եղբայր վրացիներն անտեսեցին ազգային հաշտության հրամայականը եւ զենք վերցրին մեկմեկու դեմ՝ հարեւանցիորեն կտրտելով մեր հանրապետության բեռները, եւ նույնիսկ ԱԳՊԿ-ն թույլ չտվեց, որ մենք օրինական ճանապարհով անկախություն ձեռք բերենք, այլ իր ձախողակ ելույթով մեզ անկախություն պարտադրեց նախապես որոշված հանրաքվեից առաջ՝ անիմաստ դարձնելով հանրաքվեն, որովհետեւ եթե նույնիսկ ազգովին որոշեինք, որ անկախություն չենք ուզում, դարձյալ պիտի անկախանայինք, քանզի արդեն չկար Խորհրդային Միությունը, որ մեզ պահեր կախված վիճակում. մի խոսքով, բոլորը մեզ անակնկալներ մատուցեցին՝ բազմապատկելով սխալները:

Պակաս չէին նաեւ սխալները հայրենիքում: Երկարատեւ (կարելի է ասել՝ գրեթե անընդմեջ իրար հետեւող) գործադուլները, փոխանակ Կարմիր Մոսկվային խելքի բերելու, սկսեցին մեր արդյունաբերության քայքայումը, [illegible] չանելու կամայական որոշումը ընդհատակից դուրս բերեց աղտոտ ու արյունոտ միլիոնները՝ սոցիալական անարդարությունը վերածելով սոցիալական անբարոյականության, խորացող սոցիալական անարդարության պայմաններում անարժանաբար մնացին ազգային հաշտության կոչերը, առանց հակամենաշնորհական օրենքների, մրցակցության ապահովման եւ գների վրա ազդելու [illegible] արժեզրկումն առաջին հերթին ազատ արձակեց մաֆիական խմբավորումների ձեռքերը, առանց համապատասխան օրենքների պետականացումը հանգեցրեց համաժողովրդական ունեցվածքի կողոպուտի, հողերի սեփականաշնորհումը գյուղում աղետ դարձավ անասնապահության եւ չարիք երկրագործության, մանավանդ այգեգործության համար, շատ հնարավոր է, որ ոչ հեռավոր ապագայում վաճառասեղանիկների վրա ցուցադրելու համար մենք խաղող ու ծիրան կբերենք Կալիֆոռնիայից, որովհետեւ նոր հողատերերը արագորեն քանդում են այգիները ցորեն ու գարի ցանելու համար:

Եւ, որ առավել ցավալի է, ժողովուրդը դարձավ նոր ամբոխ, ամբոխ վերածվեց խուժանի, որն ամեն տառապանք, նաեւ սովն ու կործանումն ըմբռնումով ընդունելու փոխարեն համարձակվում է տրտնջալ, կասկածի տակ առնել ազգային գործիչների գերիմաստուն քայլերը եւ նույնիսկ... փորձագիտաբար լքել ազատ ու անկախ հայրենիքը: Հենց միայն Կրասնոդարի երկրամասում [illegible] թիվը հասել է մեր հանրապետության բնակչության կեսին եւ շարունակում է աճել՝ չնայած անբարյացակամ ընդունելությանը եւ արգելքներին: Ուր ասես [illegible] չեն գնում [illegible] եղած հայերը, նույնիսկ ցրտահարող Կամչատկա, որտեղից հեռանում են ռուսները:

Այնինչ պետք էր ըմբռնումով մոտենալ ու դիմանալ... ընդամենը 50 տարի, երբ ըստ հանրապետության նախագահի ԱՄՆ-ից հրավիրած նոր խորհրդականի խոստման, Հայաստանը կդառնա հզոր ու հարուստ պետություն:

Բայց եթե նույնիսկ հավատանք ոչնչով չհիմնավորված այդ հայտարարությանը, դատապարտելի չի լինի հարցնել՝ ինչպե՞ս են ապրելու մեր զավակներն ու թոռներն այդ հիսուն տարին՝ մինչեւ զարգացած կապիտալիզմի դրախտին հասնելը, երբ օրեցօր վատթարանում են կենսապայմանները եւ ավելանում մեր պարտքերը, որ չգիտես ինչպես եւ ինչով ենք վերադարձնելու: Սա մի ամբողջ ժողովրդի սնանկացման ուղին է, որն ամենաբարի ցանկությունների եւ ամենավարդագույն երազների դեպքում էլ չի կարող տանել դեպի բարգավաճում: Բայց նյութական սնանկացումից բացի մեզ սպառնում է նաեւ մտավոր եւ հոգեկան սնանկացումը: «Մենք ազգային մտավորականություն չունենք» դատավճիռը միանգամից օրենքից դուրս հայտարարեց գիտության ու մշակույթի մշակներին՝ նրանց մղելով ոչնչացման կամ փախուստի հայրենիքից: Այդ անհանգիստ եւ իշխանությունների համար պոտենցիալ վտանգ ներկայացնող խավի թուլացումը կարող է միայն որոշ ժամանակ հեշտացնել կառավարումը, բայց վերջնական արգասիքը ողբերգական կլինի: Վերջին մի քանի տարում ավերվածը հազիվ թե հնարավոր լինի վերականգնել առաջիկա հիսուն տարում, եթե նույնիսկ կարողանանք արտասահմանից հնազանդ եւ իշխանություններին [illegible] մտավորականներ ներմուծել:

Աղետալի են նաեւ բարոյական կորուստները: Կապիտալի նախասկզբնական կուտակման ջատագովները ընդօրինակության արժանի են համարում ակնհայտ կողոպուտը: Հեղինակազրկվում է աշխատանքն առհասարակ, քանզի պակաս արդյունավետ է, քան առեւտուրը, սպեկուլյացիան, որը բոլորովին դատապարտելի չի համարվում, չնայած որ դատապարտվում է այն երկրներում, որոնց ուզում ենք ընդօրինակել: Օրեցօր ավելի ու ավելի մեծ չափեր են ընդունում շորթումն ու բռնաշորթումը: Պատանի եւ անչափահաս բիզնեսմենները նախասկզբնական կապիտալ են կուտակում... հայրենիքի հետագա բարգավաճման համար: Եւ չի կարելի մեղադրել նրանց: Չէ՞ որ այսօր պոռնոգրաֆիայի հետ միասին որպես հոգեկան սնունդ մատուցվող «Տիեզերական երազահանը» վկայում է, որ երազում *«այբբենարան տեսնելը ցավ է, տխրություն: Քանդվածով մխիթարվիր, քանզի վշտերիդ վերջն է եկել»*: Պատահական չէ, որ օրե[illegible] հանցագործություններն ու չբացահայտված հանցագործությունների թիվը:

Ոչ մի բնագավառում [illegible] կետեր չեն [illegible]վում: Չբացահայտված եւ չդատապարտված սխալը բարդվում է սխալի վրա: Այս դեպքում արդեն չի կարելի հավատալ այն պնդումներին, թե *«ժողովուրդը չի հասունացել, ժողովուրդը չի հասկանում»*, որովհետեւ սա նրա կյանքն է ու տառապանքը: Բայց հակասությունների մեջ խճճված ազգային իշխանությունները շարունակում են ըմբռնումով մոտենալու իրենց կոչերը: Եւ մնում է անբացատրելի, թե ինչպես կարելի է ըմբռնումով մոտենալ առանց հասկանալու:

Առջեւից քայլողները համառորեն չեն ուզում պատասխանել *«ո՞ւր երթաս»* ճակատագրական հարցին, քանզի չգիտեն եւ չեն ուզում ճշտել, թե ուր են տանում այս ամենատառապած, ամենատոկուն եւ ամեն զոհաբերությունների պատրաստ ժողովրդին: Միայն կոչ են անում շարունակ՝ «առաջ», թեեւ ժամանակն արդեն ցույց է տվել, որ կողմնացույց չունեն որոշելու առաջն ու հետը, աջն ու ձախը: Երեւի տեղին կլինի հիշել շվեյկյան իմաստուն ասույթը՝ *«Որեւէ կերպ կլինի, եւ չի՞ կարող լինել այնպես, որ ոչ մի կերպ չլինի»*:

Կա մի հին մանկական խաբեական խաղ. երեխան քար է նետում ասելով՝ *«Կարո՞ղ ես խփել այ այն կետին»*: Իսկ կետը նա նախապես չի որոշել, դա որոշում է նետվող քարը: Բայց պետք է ասել, որ այդ խաբեությանը բոլոր երեխաները չեն, որ հավատում են: Իսկ խաբվողներն էլ հավատում են միայն մի անգամ:

Պատմական փորձառությունը փորձում է մեզ համոզել, թե առջեւում մեր համազգային Մովսեսն է, որ անապատների միջով ժողովրդին տանում է դեպի երկիրն ավետյաց: Պատմական փորձառությունը ջանադրաբար փնտրում եւ մատուցում է տեղեկություններ (ոչ միշտ ստուգված) այն մասին, թե որտեղ է ավելի վատ: Բայց չեմ կարծում, թե հիասթափությունը Սոմալիի սովի մասին կարող է սփոփել Հայաստանի անհաց ժողովրդին: Փորձեր են արվում մասնակարգման հարցերը լուծել եւ առատության պատրանք ստեղծել գների անընդհատ բարձրացումով սպառումը պակասեցնելու միջոցով, թեեւ մենք վաղուց ենք անցել թույլատրելիի սահմանը: Սովն սկսվում է ոչ թե այն ժամանակ, երբ ոչինչ չի լինում վաճառքում, այլ այն ժամանակ, երբ աշխատավարձը (կենսաթոշակը, կրթաթոշակը, գործազուրկի գոյություն չունեցող նպաստը) չի բավարարում ստացողի պահանջմունքների կենսաբանական նվազագույնն ապահովելու համար: Այդ նվազագույնը մոտենում էր երկու հազար ռուբլուն՝ նախքան հացի վեցապատիկ թանկացումը: Բայց չէ՞ որ հաճախ նվազագույն աշխատավարձով, որը բարձրացումից հետո դառնում է միայն հազար երկու հարյուր ռուբլի, պետք է ապրի ոչ թե մեկ մարդ, այլ ընտանիք:

Անորոշ կարգախոսների ժամանակը վաղուց է անցել: Այժմ հազիվ թե հավանություն տան *«Պայքար, պայքար մինչեւ վերջ»* կարգախոսին՝ առանց ճշտելու, թե ինչ է նշանակում այդ «վերջը», այլապես կստացվի փանջունիական «պայքար հանուն պայքարի» դատարկաբանություն: Քողն ընկել է ամեն տեսակի խորիմաստ ասեղնագործությունների վրայից՝ *«Ամենալավ պաշտպանությունը չպաշտպանվելն է»*, *«Ամենախնայողական կերակուրը չուտելն է»*, *«Երբ ազգի շահերը պահանջեն, որ ամբողջ ժողովուրդը կոտորվի, պետք է կոտորվի ըմբռնումով»*: Ակնհայտ է դարձել, որ «միացումը» կարող է նշանակել նաեւ «անջատում», որ «էկոլոգիական ցեղասպանությունը» կարող է ընդունելի լինել... հանուն ազգի շահերի:

Սխալվելու իրավունքն էլ իր սահմաններն ունի: Ինչ-որ տեղ այդ սահմաններից այն կողմ սկսվում են հանցագործությունն ու դավաճանությունը: Ժամանակակիցները կարող են չնկատել, բայց ժամանակը միշտ էլ ճշգրտորեն է որոշում այդ սահմանները: ■

digitised by A.R.A.R.@

Հանդիպում

«Մարտիրոսի ուխտագնացությունը» հաջողությամբ է պսակվել

Մոտ յոթ ամիս` 1992 թ. մարտի կեսից մինչեւ սեպտեմբերի 20-ը իր «Չայն բարբառո» («Մարտիրոսի ուխտագնացությունը») ֆիլմի հետ միասին ԱՄՆ-ում էր գտնվում երիտասարդ ճանաչված կինոռեժիսոր Վիգեն Չալդրանյանը: ԱՄՆ-ում կատարած նրա առաքելության եւ ստացած տպավորությունների մասին է մեր բոլոր զրույցը կինոնկարի բեմադրիչի հետ:

– Պարոն Չալդրանյան, «Մարտիրոսի ուխտագնացությունը» ֆիլմի ողիսականը, երբ երկար ժամանակ պատրաստ սցենարը չէր հաջողվում էկրանավորել, հանրապետության կինոսիրող հասարակությանը հայտնի է: Դուք ի վերջո կարողացաք այն իր տրամաբանական ավարտին հասցնել: Սակայն այժմ էլ մի այլ տարօրինակ երեւույթ է տեղի ունենում Հայաստանի հանդիսատեսը բազմիցս կարդալով ձեր ֆիլմի եւ նրա տարբեր երկրներում ունեցած հաջողությունների մասին, գայլոր կինոնկարը տեսնելու պատիվն չի արժանացել:

– Այս դեպքում խնդիրը մի փոքր այլ է: «Չայն բարբառո»ն իր անունով ավելի շատ նվիրված է աշխարհասփյուռ հայությանը: Այդ հանգամանքը նկատի առնելով է, որ որոշեցինք ֆիլմի պրեմիերան անցկացնել սփյուռքում: Եւ քանի որ հայկական ամենամեծ գաղթօջախը գտնվում է Միացյալ Նահանգներում, սկզբում մեկնեցինք այնտեղ:

Կինոնկարը ցուցադրվեց Վաշինգտոնում, Նյու Յորքում եւ Լոս Անջելեսում եւ բարեգործական նպատակներ էր հետապնդում: Հավաքվեց մոտ 7000 ամերիկյան դոլարի շահույթ ստանալ, ամբողջությամբ փոխանցվեց Արցախի որբ երեխաների հիմնադրամին: Եւ դա հիմնականում շնորհիվ Լոս Անջելեսի իրանահայ միության ու իմ ֆիլմը ներկայացնող ամերիկահայ հասարակական գործիչ, արվեստագետ Վաչե Մանգասարյանի, որոնք կինոնկարի ցուցադրումները շատ բարձր մակարդակով կազմակերպեցին:

Ավելացնեմ նաեւ, որ դա «Չայն բարբառո»ի առաջին բարեգործական առաքելությունը չէր: Անցած տարվա մայիսին Երեւանի կինոյի տանը տեղի ունեցած պրեմիերայի ողջ հասույթը եւ ֆիլմի համար ստացածս հոնորարը փոխանցվեց Կոնդի սբ. Հովհաննես եկեղեցու վերանորոգման հիմնադրամին: Հաջորդ ցուցադրումը կազմակերպված էր Ռուբեն Հախվերդյանի հիմնադրամի ստեղծման միջոցառումների շրջանակներում: Այդ ժամանակ էր, որ ֆիլմը դիտեց Վաչե Մանգասարյանը եւ հավանելով պարտավորվեց այն ներկայացնել հայկական բոլոր գաղթօջախներում:

– **Մենք «Ազգ»-ի ընթերցողներին արդեն տեղեկացրել ենք, որ «Չայն բարբառո»ն հայկական այլ ֆիլմերի հետ միասին ներկայացվել է Ամերիկյան կինոինստիտուտի 6-րդ փառատոնում: Ի՞նչ տպավորություն թողեց ձեզ վրա կինոնկարի միջազգային այդ «շքերթը»:**

– Դժվար է որոշակի կարծիք հայտնել, որովհետեւ նման մակարդակի փառատոնի առաջին անգամ էի մասնակցում: Հավանաբար տեղյակ եք, որ նրանում մրցանակներ չէին շնորհվում, եւ այն ավելի շատ կրում էր կոմերցիոն բնույթ` գնվում էին ֆիլմեր, արվում առաջարկություններ: Փառատոնն մեզ համար դա նոր դպրոց էր եւ փոքր-ինչ տարօրինակ` ամերիկյան որեւէ բերում կյանքն իր օրենքներն է պարտադրում, եւ այն կրողները սովորել են ավելի շատ տեսնել, քիչ մտածել: Հետեւաբար պատահական չէ, որ Միացյալ Նահանգներում նկարահանված ֆիլմերն ավելի շատ դիտողական զգայարանների վրա ազդելու միտում ունեն:

– **Այդ դեպքում ինչպե՞ս բացատրել հայկական ֆիլմերի մասին տեղի մամուլում տպագրված դրական հոդվածները:**

– Ինչ խոսք, ասածներս ոչ բոլորին են վերաբերում, քանզի մեր ֆիլմերը հատկապես կինոարվեստով հետաքրքրվողների համար իրենց ազգային ու արտահայտչամիջոցներով նորություն էին: Հանդիսատեսի վերաբերմունքը հասկանալի էր նաեւ նրանով, որ նրանք առաջին անգամ էին առնչվում հայկական ֆիլմերի հետ: Հենց դա նկատի առնելով էր, որ պետք է ուղարկվեն Հայֆիլմի դասական գործերը` «Բարեւ, ես եմ»-ը, «Աշնան արեւը», «Եռանկյունի»ն եւ Արտուր Փելեշյանի ֆիլմերը:

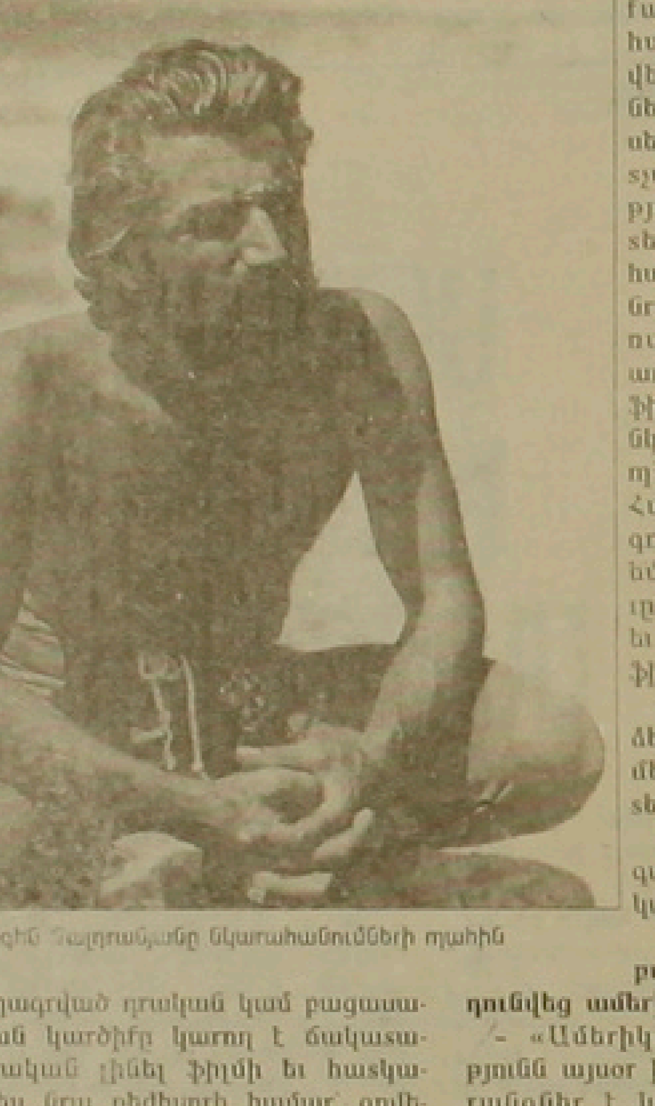

Վիգեն Չալդրանյանը նկարահանումների պահին

– **Դուք կարծում եք ձեր նշած ֆիլմերը ամերիկյան հանդիսատեսը լրիվ կընկալե՞ր:**

– Վստահ եմ, քանզի դրանք միշտ էլ հասկանալի են:

– **Իսկ «Չայն բարբառո»ն ինչպե՞ս ընդունվեց ամերիկահայերի կողմից:**

– «Ամերիկահայ» հասկացությունն այսօր իր մեջ բազմաթիվ երանգներ է կրում: Հայաստանից գնացածներն ինչ-որ տեղ իրենց վաս էին զգում, քանզի ֆիլմը կարծես թե նրանց հասցեին մեղադրանք էր պարունակում: Իրանից եւ Լիբանանից գաղթածները զերծ լինելով նման բարդույթներից, կինոնկարն ընկալում էին ավելի ազատ եւ որպես արվեստի գործ: Իսկ Ամերիկայում ծնված եւ մեծացած հայերի եւ ամերիկացիների արձագանքներում ոչ մի տարբերություն չկար` ասմինիստրացիան իր գործը հաջողությամբ է իրականացնում...

Միակ բանը, որ բոլորի մոտ էլ նույն վերաբերմունքն առաջացրեց, դա ֆիլմի տեւողությունն էր` երկու ժամ տասը րոպեն զգալի կերպով հոգնեցնում էր նրանց:

– **Ամերիկան հայտնի է իր ձեռներեցությամբ: Մի՞թե ձեր այնտեղ գտնվելու յոթ ամիսների ընթացքում դուք ոչ մի գործնական հրավեր չստացաք:**

– Եղան եւ ֆիլմեր նկարահանելու, եւ կինոնկարներում խաղալու առաջարկներ, սակայն ես դրանց լուրջ չեմ վերաբերվել, քանզի ինքս ինձ համարում եմ հայ արվեստագետ, ու աշխատանքային հետաքրքրություններս հայրենիքով են սահմանափակվում:

Այդ տեսանկյունից մի խումբ մեծահարուստ ամերիկահայերի մտահղացումն ինձ համար ամենից ուրախալին էր` արդեն ստեղծվել է «Հայկական միջազգային կինոկորպորացիա», որի նպատակը Հայաստանի հետ համատեղ կինոնկարների արտադրությունը պետք է լինի: Ես այդ ընկերության ներկայացուցիչն եմ մեր հանրապետությունում եւ այստեղ նույն խնդրով զբաղվող համապատասխան «ֆիրմա» եմ փնտրում: Երբ գտնեմ, առաջին համատեղ իմ սցենարով գրված «Տեր, ողորմյա» ֆիլմը կլինի:

– **Մտահղացումը ոգեւորիչ է, սակայն Հայաստանի ներկա տնտեսական վիճակը հաշվի առնելով, կարծում եմ, ոչ հեռանկարային: Հնարավո՞ր չէր, որ «Հայկական միջազգային կինոկորպորացիա»ն առանց հայաստանյան գործընկերոջ իրականացներ «Տեր, ողորմյա»-ի եւ նման այլ ֆիլմերի ֆինանսավորումը:**

– Ինչպես ասացի, նորաստեղծ այդ կազմակերպության հիմնական խնդիրը Հայաստանում ֆիլմերի ստեղծմանը աջակցելն է եւ ոչ թե հայ ռեժիսորներին օգնելը: Պայմանը հետեւյալն է` կինոնկարի կեսը նկարահանվում է ԱՄՆ-ում եւ դրա ծախսերն իրենք են հոգում, մյուս կեսը Հայաստանում համապատասխան ֆինանսական ապահովմամբ: Այս գործի նախաձեռնողներն այստեղ ներդրումներ չեն ուզում անել, քանզի Հայաստանն առայժմ ոչ մի երաշխիք չի տալիս, հնարավոր չէ ապահովագրել նրանց բիզնեսը, եւ ընդհանրապես այստեղի մեզ լավ հայտնի վիճակը շատերին է վախեցնում:

– **Նրանց մտահոգությունը հասկանալի է եւ ցանկանանք, որ այստեղ դուք գործընկերներ գտնեք: Կուզենայի իմանալ, յոթ ամիս ԱՄՆ-ում մնալուց հետո ինչպե՞ս եք ձեզ զգում Հայաստանում:**

– Երբ վերադարձա, պարզապես շոկային վիճակի մեջ ընկա` փոփոխությունները, հատկապես տնտեսական բնագավառում անհավատալի էին: Սակայն Հայաստանը մնում է անկրկնելի, որքան էլ այլ տեղերում ապրելը հեշտ եւ հրաշքներով հարուստ լինի, ես ունեցածը սա է, իսկ մնացածը խոսք չեն:

Երբ Միացյալ Նահանգներում մի առիթով հավաքվել էին, հայերից մեկը ԱՄՆ-ի մասին խոսելիս անընդհատ շեշտում էր` մեր Ամերիկան: Ես նրան ասացի. *«Դուք եք Ամերիկայինը, Ամերիկան ձերը չի: Հայաստանն է ձերը, բայց դուք Հայաստանինը չեք»:*

Ինձ համար Ամերիկան այնտեղ ապրող աղբյուսակերտը եւ շքեղությունը չէ, այլ իմ ժողովրդի մի մասն է ու այն մարդիկ, որոնք ինձ համար հարազատ դարձան եւ որոնց արդեն կարոտում եմ:

Զրուցագրույցը վարեց
ՅՈՎՍԵՓ ՊՈՂՈՍՅԱՆԸ

Խճանկար

Ամենաբարձր արժեզրկումը Բրազիլիայում

«Բիզնես ՏԱՍՍ»-ի տվյալներով վերջին երեք ամիսներին արժեզրկման ամենաբարձր մակարդակը եղել է Բրազիլիայում: Սեպտեմբերին այն կազմել է 24.4 տոկոս, հոկտեմբերին` 26.5: Տնտեսագետների կանխատեսումներով [illegible] և նոյեմբերին այդ թվերը կաճեն: Կառավարությունը [illegible] խորհրդարանի հաստատմանը կներկայացնի հարկային նոր քաղաքականության նախագիծը, որը պետք է առողջացնի երկրի ֆինանսատնտեսական իրավիճակը: ■

Չինաստանի եւ Ռուսաստանի սահմանամերձ առեւտրի խնդիրները

Վերջին շրջանում Չինաստանի եւ Ռուսաստանի միջեւ ծաղկում ապրող առեւտուրն անընդհատ բախվում է նոր հիմնահարցերի: Չինական «Ծայժի Ժիբաո» թերթի կարծիքով, դրանք իրավական հիմքի բացակայության [illegible] են: Չինական բիզնեսմեններին մեծ անհանգստություն է պատճառում ռուսական գործընկերների առեւտրական համաձայնագրերից հրաժարումը: Խեյլունցզյան գավառի Մուդենցզյան քաղաքում կնքված պայմանագրերի միայն 15–20 տոկոսն են կատարվել ռուս գործընկերների կողմից: Փոխադարձ վստահության բացակայությունը բոլոր գործարքները փակուղի է մտցնում: «Ծայժի Ժիբաո» թերթը նշում է նաեւ, որ Ռուսաստանում վերջերս ձեւական շատ ընկերություններ են ստեղծվում, որոնց գործունեության համար ոչ ոք պատասխանատվություն չի կրում: Մո[illegible] ռուսական մարմինները [illegible] նշում են Ռուսաստանի եւ ԱՊՀ մյուս երկրների հետ իրավական հարցերով պայմանագրերի կնքման անհրաժեշտությունը, որպեսզի պա[illegible] ճանով հնա[illegible] սական մարմինները [illegible] րավոր լինի կարգավորել սահմանամերձ առեւտուրը: ■

Թուրքմենստանը մեղադրում է ամերիկացիներին

Թուրքմենստանի նախագահը Աշխաբադում «Mic» կորպորացիայի նախագահ Մայքլ Մայեր Անսարիի եւ ԱՄՆ նախկին պետքարտուղար Ալեքսանդր Հեյգի հետ հանդիպման ժամանակ հայտարարեց, որ նրանք իզուր չեն շտապում յուրացնել թուրքմենական շուկան, [illegible] քանզի Թուրքմենստանը *«Ասիայի դարպասն ու Ռուսաստանի փարոսակն է»*: Հանդիպման ընթացքում քննարկվել են «ԱՄՆ-Թուրքմենստան» կազմակերպության [illegible]ման եւ շարժական շինգործա[illegible] ռանների [illegible] [illegible] հարցեր: ■

Լուրերի հոսք

Պատժամիջոցների խստացում ընդդեմ Սերբիայի

RFI կայանը հաղորդում է, որ ՄԱԿ-ը ընդունել է թիվ 787 բանաձեւը, համաձայն որի խստացվում են նախկինում ընդունված պատժամիջոցներն ընդդեմ Սերբիայի: Փաստորեն մտցվում է լիակատար ծովային շրջափակում, իսկ Հունգարիայի եւ Ռումինիայի իշխանություններն անսահմանափակ իրավունքներ են ստանում դեպի Սերբիա գետային ուղիները վերահսկելու համար: Միաժամանակ BBC կայանը հաղորդում է, թե բանաձեւում հստակ կետով նախազգուշացվում է Խորվաթիան, որ եթե նա չզինաթափի իր կազմավորումները Բոսնիայում եւ չդադարեցնի ռազմական գործողությունները, ապա սերբական կողմի հետ հավասար պատասխանատվություն կկրի պատերազմի շարունակման համար:

Գոլաններից հեռանալ չեն ուզում

BBC կայանը հաղորդում է, թե հազարավոր հազարանոց ցույցեր են տեղի ունենում Իսրայելում, ուր վրդովմունք է արտահայտվում Գոլանների մի մասը Սիրիային վերադարձնելու վարչապետ Ռաբինի ծրագրերի դեմ:

Գերմանիայի արտգործնախարարը փարատելու է հրեաների մտավախությունները

BBC կայանը հաղորդում է, թե Գերմանիայի արտգործնախարար Քինկելը պաշտոնական այցով մեկնեց Իսրայել: Օդակայանում տված հարցազրույցի ժամանակ Քինկելը հայտարարեց, թե կփորձի ցրել հրեաների անհանգստությունը Գերմանիայում աջ ծայրահեղական տրամադրությունների նկատմամբ: Նախատեսվում են Քինկելի հանդիպումները վարչապետ Ռաբինի եւ արտգործնախարար Պերեսի, նաեւ արաբական տարածքների ներկայացուցիչների հետ:

Ռուսական եւ չեչենական զորքերը հեռացվում են իրարից

Ավարտվեց Չեչնիայի եւ Ինգուշիայի պայմանական սահմանից ռուսական եւ չեչենական զորքերի հետքաշումը, «ԻՖ»-ին հայտնեցին Գրոզնիից: Նրանց հեռավորությունը միմյանցից մոտ 20 կմ է: Չեչենական զորքերը գտնվում են Աչխոյ-Մարտան շրջկենտրոնի մոտ, իսկ ռուսական զորքերը` Օրջոնիկիձեւսկայա շրջանում:

Ռուսաստանը մտահոգ է խորհրդային զինվորների հուշարձանների անարգումով

Ռուսաստանի ԱԳՆ-ը մտահոգություն է հայտնել Լեհաստանում խորհրդային զինվորների գերեզմանների եւ հուշարձանների նկատմամբ ոտնձգությունների փաստի առթիվ: Երեքշաբթի օրը մամուլի եւ տեղեկատվության դեպարտամենտի տնօրեն Սերգեյ Յաստրժեմբսկին հայտարարեց, որ վերջին երեք ամսվա ընթացքում Վրոցլավ քաղաքում անարգվել է 38 գերեզման եւ մեկ հուշարձան: Լոծում առանց ռուսական կողմի հետ համաձայնեցնելու ապամոնտաժվում է երախտագիտության հուշարձանը: Այդ բոլոր փաստերը, նշեց ռուսական դիվանագետը, «հակասում են բարեկամական համագործակցության պայմանագրի դրույթներին եւ ոգուն»: Արտգործնախարարությունը բազմիցս դիմել է լեհական կողմին նմանօրինակ գործողություններ թույլ չտալու համար: Սակայն վերջին փաստերը վկայում են այն մասին, որ Լեհաստանի համապատասխան մարմինները սահմանափակվում են միայն ընդհանուր [illegible] տիպացումներով: Իսկ տեղական [illegible] նությունների մեղավորներին ի հայտ բերելու եւ պատժելու պատասխանատվությունը «տարակուսանք է առաջացնում»: ■

digitised by A.R.A.R.@

Ռուցկոյը գտնում է, որ Ռուսաստանի տարածքները պետք է վերադարձվեն

Ռուսաստանի փոխնախագահ Ալեքսանդր Ռուցկոյը գտնում է, որ Ղրիմը եւ նախկինում Ռուսաստանին պատկանող այլ տարածքները պետք է վերադարձվեն Ռուսաստանին: «Մեր նախնիներն են գրավել այդ հողերը եւ շուտ թե ուշ դրանք նորից պետք է պատկանեն Ռուսաստանին», ասաց նա Օմսկի համալսարանի ուսանողների եւ դասախոսների հետ նոյեմբերի 17-ին կայացած հանդիպման ժամանակ: Ընդ որում Ա. Ռուցկոյը կտրականապես մերժեց այն ենթադրությունները, թե ինքը ղեկավարվում է կայսերական նկրտումներով: Ա. Ռուցկոյը նշեց նաեւ, որ անհրաժեշտ է ստեղծել Ռուսաստանի տնտեսական պաշտպանության համակարգ, քանի որ «ԱՊՀ մի շարք պետությունների հետ թափանցիկ սահմանները նպաստում են նրա բնական հարստությունների հափշտակմանը»: Ինչ վերաբերում է ԱՊՀ ապագային, ապա այն կկայանա է միայն այն դեպքում, եթե այդ կազմավորումը ունենա օրենսդրական հիմք: «Առայժմ ԱՊՀ-ը զրոների գումար է», նշեց Ա. Ռուցկոյը:

Ազգությամբ հայ եպիսկոպոս կաթոլիկ եկեղեցում

RFI կայանը հաղորդում է, թե Հռոմի Պապը եպիսկոպոսի տիտղոս է շնորհել Բեռլինի հայ կաթոլիկների առաջնորդ Ներսես Տեր-Ներսեսյանին, որն ըստ կայանի նման տիտղոսի արժանացած առաջին հայն է:

Լոնդոնը կապեր է պահպանում Բաղդադի հետ

BBC կայանը հաղորդում է, թե Մեծ Բրիտանիայում քաղաքական սկանդալ է հասունացել այն հարցի կապակցությամբ, որ չնայած ՄԱԿ-ի գործադրած համակողմանի պատժամիջոցներին, Լոնդոնը տնտեսական գործարքների մեջ է եղել Բաղդադի հետ եւ այդ մասին տեղյակ է եղել վարչապետ Ջոն Մեյջորը: Հաշվի առնելով սկանդալի հնչողությունը, Մեյջորը խոստացել է անհրաժեշտ աջակցություն ցույց տալ հետաքննությանը:

Ազգային խնդիր Բելառուսում

«Ազատություն» ռադիոկայանը հաղորդում է, թե բելառուսական Պոլեսիան բնակեցնող ժողովուրդն իրեն գիտակցում է իբրեւ նոր արեւմտապոլեսյան էթնոս ու ձգտում է ազգային ինքնորոշման: Ըստ կայանի, արդեն տեղի են ունեցել խորհրդաժողովներ, ուր արծարծվել են արեւմտապոլեսյան էթնոսի հետ կապված «հրատապ ու ցավոտ խնդիրները»:

Ելցինը պաշտպանում է անցումը էներգակիրների համաշխարհային գներին

Հանրակցության երկրներին համաշխարհային գներով էներգակիրների վաճառքը չի հակասում միջպետական պայմանագրերին, Սեուլ մեկնելուց առաջ հայտարարել է Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը: «ԻՖ»-ի հարցին պատասխանելով նա հայտարարեց, թե Ռուսաստանը երկկողմանի պայմանագրեր է ստորագրել ԱՊՀ գրեթե բոլոր երկրների հետ: «Այդ պայմանագրերի մեծ մասում նախատեսվում է անցումը համաշխարհային գներին», ասել է Ելցինը: Խոսելով կենտրոնական բանկի նախագահ Վիկտոր Գերաշչենկոյին կառավարության կազմում ընդգրկելու հրամանագրի մասին, նախագահը նշեց, որ դա ամենեւին էլ չի նշանակում, թե կենտրոնական բանկը ենթարկվելու է կառավարությանը: Ելցինը հայտարարեց, որ ԿԲ-ի նախագահը «եղել եւ մնում է Ռուսաստանի Գերագույն խորհրդի կողմից հաստատված անձ»:

Մշակույթ

KBH. «ՀԱՅ ՏՂԱՄԱՐԴԻԿ» ԲԱՑՈՒՄ ԵՆ ՎԱՐԱԳՈՒՅՐԸ

Հայաստանի ուսանողական մի քանի թատրոնների անդամները միացան, արձագանքեցին Կիեւի պոլիտեխնիկական ինստիտուտի ուրախության եւ հնարամտության սիրահարների հրավերին ու *«գնացին, տեսան, հաղթեցին»*: Դա 1990 թվականի գարնանն էր:

Խաղի մասին տեղեկացան Մոսկվայում եւ Երեւանի բժշկական ինստիտուտի հովանու տակ հավաքված ուսանող «Հայ տղամարդիկ» մեկնեցին Տյումեն՝ կենտրոնական հեռուստատեսության կազմակերպած հանրահայտ KBH-ի փառատոնին մասնակցելու նպատակով եւ մոտ 40 թիմերի մեջ եզրափակիչ փուլի ուղեգրից մեկի տերը դարձան:

Մնացածը հայտնի է հեռուստատեսությունից՝ 1991 թվականին պարտություն կիսաեզրափակիչում, իսկ այս տարի՝ մեկը մյուսից գեղեցիկ, դժվարին ու վաստակած հաղթանակներ ու եզրափակչի ուղեգիր:

Վստահ եմ, ոչ մի հայ մարդ, ով հեռուստատեսությամբ դիտել է մեր տղաների KBH-ային ելույթները, անտարբեր կամ անկողմնակալ դիտողի դերում չի եղել եւ անպայման ազգային հպարտության զգացում է ապրել տեսնելով գեղեցկատես, հնարամիտ ու սրամիտ, խելացի ու տաղանդավոր հայորդիներին:

Եւ թերեւս ոչ ոքի մտքով չի անցել, թե ինչ դժվարությունների հաղթահարման ու տառապանքների գնով են ձեռք բերվում այդ հաջողությունները:

– Այն, ինչ տեսնում եք բեմի վրա, դա հաճելին ու ուրախալին է, իսկ այդ օրվան նախորդող ամեն բան տհաճություն պարգեւող ու տխուր երեւույթների շարան է,– ասաց թիմի ավագ Ռաֆայել Մինասբեկյանը:

Դրա ապացույցներից մեկն էլ այն է, որ ճարտարագիտական ինստիտուտում այնուամենայնիվ նրանց հատկացված նեղլիկ փոքր սենյակը զարմանալի հետեւողականությամբ լցվում էր կոյուղու պարունակությամբ:

Իր կարեւորությամբ ու նշանակությամբ ոչ վերջինը համարվող ֆինանսական կողմը բարեբախտաբար ապահովվում է հովանավորների կողմից, որոնց մեջ հիմնական դեր են խաղում «Նաիրի» ագրոարտադրական ակումբը եւ Երեւանի ֆոտոռեակտիվների գործարանը:

Մեծ է տղաների երախտագիտության զգացումը այդ «ֆիրմաների» նկատմամբ, առանց որոնց թիմը երբեք չէր կայանա, սակայն երբ այդ տեսանկյունից համեմատում են իրենց եւ մյուս թիմերի հնարավորությունները, ապա բացի ծիծաղը քողելուց ուրիշ բան չի մնում անել: Բանն այն է, որ պետություն ներկայացնող մյուս KBH-ականներին ցանկացած պահանջմունք եւ կարիք հոգալու համար բանկերում հատուկ հաշիվներ են բացվել, որը նրանց թույլ է տալիս ոչ միայն չմտածել բեմադրությունների կահավորման նպատակով նյութական միջոցների ձեռք բերման մասին, այլեւ հրավիրել հատուկ ռեժիսորներ, կազմակերպել երկրպագուների ժամանումը: Ինչպես նշեց Ռաֆայել Մինասբեկյանը, այս վերջին հանգամանքը հսկայական նշանակություն է ստանում ժյուրիի կողմից տրվող միավորների վրա, դահլիճի աղմուկը եւ հարուցած թիմի սրամտություններին հզոր արձագանքներն իրենց գործը հաջողությամբ են կատարում:

Ընդհանուր առմամբ մրցող կողմերին տրվում է 200-ական հրավիրատոմս, սակայն Հայաստանից կարողանում են մեկնել, այն էլ իրենց հաշվին, միայն 10-15 հոգի, որոնց Մոսկվայում միանում են եւս մի քանի տասնյակ ծանոթ-բարեկամներ...

Երբ հաշվի առնենք, որ KBH-ային մրցումները հսկայական լսարան ունեն եւ ցուցադրվում են նաեւ արտասահմանում, լրիվ հասկանալի է դառնում մյուս երկրների՝ իրենց թիմերին մատուցվող հսկայական աջակցությունը եւ միանգամայն անըմբռնելի՝ Հայաստանի շահագրգիռ մարմինների անհաղորդակից, անտարբեր դիրքորոշումը:

Եզրափակիչը կկայանա

KBH-ի 1992 թ. եզրափակիչ են դուրս եկել Երեւանի «Հայ տղամարդիկ» եւ Բաքվի «Բաքվեցի երիտասարդներ» թիմերը: Եւ ավելացել են քաղաքական լուրջ մտահոգություններ՝ ինչպես կազմակերպել հանդիպումը, որպեսզի այն երկու ժողովուրդների նոր բախումներ չառաջացնի դահլիճում եւ «չեզոք» տարածքներում: Կամ գուցե ճիշտ է ընդհանրապես հրաժարվել խաղի անցկացումից: Հարցերը շատ են, պատասխանները՝ քիչ: Միակ բանը, որում տղաները վճռական են, դա այն է, որ եզրափակիչը պետք է կայանա: Իսկ ինչպես, ինչ պայմաններով, առայժմ հայտնի չէ՝ բանակցությունները շարունակվում են: Կարծում եմ, որ իրենց հնարամտությամբ եւ սրամտությամբ աչքի ընկած կողմերը լուծում կգտնեն:

Այժմ ամենամեծ խնդիրն է դառնում, թե ինչ հնարավորություններով ու աջակցությամբ թիմերը կներկայանան Ռուսաստանի մայրաքաղաք:

Ադրբեջանի իշխանությունների տրամադրվածության մասին է խոսում այն փաստը, որ իրենց KBH-ականների համար բացել են պետական գանձարանի դռները, ելույթների բեմականացման մակարդակը ապահովում են վալյուտայով վարձված ռեժիսորները, իսկ մրցումների ժամանակ դահլիճում նստած են լինում վեց նախարարներ, այդ թվում մշակույթի նախարարը եւ Բաքվի քաղաքագլուխը:

Հայ տղամարդիկ մինչեւ հիմա իրենք են եղել իրենց ելույթների ու տեքստերի, երաժշտության ու բեմականացման հեղինակները եւ այս հարցերում բարեբախտաբար այլ օգնողների կարիքը չեն զգում: Նրանց համար անհասկանալին հանրապետության «մեծամեծների» շարունակվող անտարբեր վերաբերմունքն է: Միթե պետական այրերի մոտ պատասխանատվության ոչ մի զգացում չի առաջանում, եւ նրանք այս կարեւոր հանդիպմանը եւս միայնակ կթողնեն երիտասարդ մեր հայրենակիցներին:

ՀՈՎՍԵՓ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ԱԶԳ - ՄԱՐԶԱԿԱՆ

«Ուրարտու»-ն ՀՀ առաջին չեմպիոն

Եզրափակիչ տուր
«Ուրարտու» - «Պոլիտեխնիկ»՝ 101:54,
«Արագած» (Գյումրի) - ՖԻՄԱ՝ 73:84,
«Մարիցա» (Արթիկ) - ք. Կաճո՝ 65:53:

Ինչպես եւ ենթադրվում էր, «Ուրարտու»-ն բացարձակ առավելությամբ հաղթեց բոլոր մրցակիցներին եւ արժանիորեն հռչակվեց Հայաստանի անդրանիկ չեմպիոն: Ամեն ինչ օրինաչափ է: «Հայծխախոտ» արտադրական միավորման «Ուրարտու» մարզառեւտրական ակումբն (նախագահ Գրիշա Հայրապետյան) այսօր միակն է հանրապետությունում, որը վաղուց կարգավորելով իր արտադրությունը կայուն եկամուտների աղբյուրներ ունի եւ կարող է վստահորեն նայել ապագային: Ովքեր ուզում են միջազգային ասպարեզ դուրս գալ, նրանից սովորելու շատ բան ունեն: Իսկ լավ կազմակերպվածությունը գործի կեսն է:

Այսօր արդեն կարելի է առանձնացնել Լորիկ Ավագյանին, Արմեն Հովհաննիսյանին, Վարդան եւ Արա Խաչատրյաններին, Գեւորգ Ջիվանյանին եւ ուրիշների: Թիմը վերջապես գտավ նաեւ իր բանիմաց մարզչին: Ֆիզկուլտուրայի ինստիտուտի խաղային մարզաձեւերի ամբիոնի վարիչ, գիտությունների թեկնածու, սպորտի վարպետ Եղիշե Դավթյանը մեծ բասկետբոլում բռնված մասնագետ է: Շնորհավորենք «Ուրարտու»-ի խաղացողներին, մարզիչներին, ակումբի ղեկավարներին, թիմի երկրպագուներին չեմպիոնի կոչման առթիվ եւ հետագա հաջողություններ ցանկանանք միջազգային մրցասպարեզներում:

Դրվատանքի ջերմ խոսքեր պետք է ուղղել նաեւ 2-րդ եւ 3-րդ մրցանակակիրներին Երեւանի «Պոլիտեխնիկ»-ին (գլխ. մարզիչ Ա. Վեհապետյան) եւ ՖԻՄԱ-ին (գլխ. մարզիչ Դ. Սարգսյան): Այս թիմերն էլ ֆինանսական անհրաժեշտ պայմանների առկայության դեպքում կարող են համարձակ եւրոպական ասպարեզ դուրս գալ, չնայած թիմերի համալրման եւ խաղացողների վարպետության կատարելագործման տեսակետից հսկայական գործ ունեն անելու:

«Ուրարտու» ակումբը մրցանակակիրներին պարգեւատրելու համար հատկացրեց 25 հազար ռուբլի: Չեմպիոնը պարգեւատրվեց ՀՀ սպորտպետվարչության գավաթով:

Բասկետբոլի տղամարդկանց ՀՀ բարձրագույն խմբի 1-ին առաջնության ամփոփիչ աղյուսակ

	Խ	Հ	Պ	Գ	Մ
1. Ուրարտու	5	5	0	616:242	10
2. Պոլիտեխնիկ	5	4	1	387:339	9
3. ՖԻՄԱ	5	3	2	328:411	8
4. Արագած	5	2	3	343:420	7
5. Մարիցա	5	1	4	317:394	6
6. ք. Կաճո	5	0	5	285:475	5

Ժ. Պոլգարը մեծացնում է խզումը

Շանհայում տեղի ունեցող շախմատի կանանց աշխարհի առաջնության հավակնորդուհիների մրցաշարի հերթական տուրում չնայած բացահայտ առաջատարը հունգարուհի Ժուժա Պոլգարն իր հանդիպումն ավարտեց ոչ-ոքի, սակայն հետապնդողների նկատմամբ խզվածությունն ավելի մեծացավ: Ժուժան 11 հնարավորից վաստակել է 10 միավոր եւ 2-րդ տեղում ընթացող Ալիսա Մարիչից (Հարավսլավիա), որը նույնպես անցկացրել է 11 հանդիպում, 4 միավոր ավելի ունի: 6-ական միավոր ունեն նաեւ աշխարհի նախկին չեմպիոնուհի Մայա Չիբուրդանիձեն եւ Նանա Իոսելիանին, սակայն վերջիններս անցկացրել են 12-ական հանդիպում: Մրցաշարի ավարտին մնացել է 5 տուր:

Աշխարհի առաջնություն

Տեղի ունեցան 1994 թ. աշխարհի առաջնության (ԱՄՆ) հերթական ընտրական հանդիպումները եւրոպական խմբերում:

1-ին խումբ

Շվեյցարիա - Մալթա՝ 4:0:

Շվեյցարիայի հավաքականը մինչ այդ հաղթել էր նաեւ Էստոնիայի եւ Շոտլանդիայի հավաքականներին եւ խմբի առաջատարն է:

2-րդ խումբ

Անգլիա - Թուրքիա՝ 0:1:

Սա թերեւս ամենամեծ անակնկալն է: Այս խմբում առաջատարը Նորվեգիայի հավաքականն է, որը 8 հնարավորից վաստակել է 7 միավոր: Դա էլ անսպասելի էր:

3-րդ խումբ

Իտալիա - Իռլանդիա՝ 2:1:

Իտալիայի հավաքականը 2 խաղից հետո վաստակել է 3 միավոր:

4-րդ խումբ

Բելգիա - Ուելս՝ 3:1:

Բելգիացիները 8 հնարավորից ունեն 6 միավոր եւ գլխավորում են մրցաշարային աղյուսակը:

Մինի ֆուտբոլ

Աշխարհի առաջնություն

Հոնկոնգում տեղի ունեցող մինի ֆուտբոլի աշխարհի առաջնությունում, որի 16 մասնակիցները բաժանվել են 4 խմբի, եւ 2-ական լավագույնները քառորդ եզրափակչի ուղեգիր են ձեռք բերելու, արձանագրվեցին այսպիսի արդյունքներ.

Ռուսաստան - ԱՄՆ՝ 3:8
Իտալիա - Չինաստան՝ 6:5
Արգենտինա - Հոնկոնգ՝ 2:1
Լեհաստան - Նիգերիա՝ 5:4:

Բաժինը վարում է ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

JES AIR-Ը ՍՆԱՆԿԱՆՈՒՄ Է, «ԼԵՎՈՆ ԹՐԱՎԵԼ»-Ի ԹՌԻՉՔՆԵՐԸ ՀԵՏԱՁԳՎՈՒՄ

JES Air բուլղարական մասնավոր ավիաընկերությունը, որն իրականացնում է աշխարհի տարբեր երկրներն իրար հետ կապող թռիչքներ, որոնց թվում նաեւ Նյու Յորք- Սոֆիա ուղերթը, ըստ մեզ հասած տեղեկությունների, սնանկացել է:

Հիշեցնենք, որ այդ գծի Սոֆիա-Երեւան ուղերթը կատարում էր «Աերոֆլոտ-Հայկական ավիագծեր» ընկերությունը: Տոմսերի վաճառքը Հայաստանում՝ իրականացնում էր «Լեւոն Թրավել»-ը:

Երկուշաբթի օրվանից այդ չվերթերը դադարեցվել են եւ տարբեր ուղղություններով թռչող մոտ 800 ուղեւորներ մնացել են Սոֆիայում, չիմանալով ինչ անել:

«Լեւոն Թրավել»-ի երեւանյան գրասենյակից հերքեցին JES Air-ի սնանկացման փաստը, ավելացնելով, որ թռիչքները դադարեցվել են ժամանակավորապես: Գրասենյակի աշխատակցուհին հույս հայտնեց, թե երկուշաբթի օրը պարզ կլինեն երկարաձգման կոնկրետ ժամկետները:

Իսկ Հայաստանում ԱՄՆ-ի դեսպանությունից մեզ հաղորդեցին, թե Սոֆիայից ինքնաթիռը չի թռել թռիչքի վարձը չմուծելու պատճառով: Ուղեւորներից մի քանիսը, որոնք նաեւ Հայաստանում ամերիկյան դեսպանության աշխատակիցներ են, հեռախոսով հայտնել են, թե բուն պատճառը JES Air ավիաընկերության սնանկացումն է: Դեսպանատնից հայտնեցին, որ իրենց աշխատակիցներին այժմ ջանում են տեղափոխել Փարիզի եւ Մոսկվայի ուղերթներով: ■

Որքա՞ն արժե ինքնաթիռի վարձակալումը

Երեւան քաղաքի առեւտրի վարչության պետ Վիլեն Հովհաննիսյանը հայտնեց, որ չդադարող շրջափակման եւ վրացական երկաթուղով տեղափոխման դժվարությունների հետ կապված մթերքը Հայաստան մտնում է միայն ինքնաթիռներով: Մոսկվից Երեւան ինքնաթիռի վարձակալումն արժե 1 մլն. 200 հազար ռուբլի, եւ այդ պատճառով ապրանքները այդքան բարձր արժեքով են վաճառվում բնակչությանը: Վերջին 10 ամիսների ընթացքում գնվել է 306 մլն. 615 հազար ռուբլու արժողությամբ մթերք:

Հրանտ Թոխատյան. «Հայաստանը կարող է ահռելի եկամուտ ստանալ միջազգային ավիաընկերություններն օգտագործելով»

«Լեւոն Թրավել» ավիաընկերության երեւանյան մասնաճյուղի գլխավոր տնօրեն Հրանտ Թոխատյանը «Նոյյան տապան»-ի թղթակցին հայտնեց, որ չնայած Հայաստանում ստեղծված օբյեկտիվ դժվարություններին, ինչպես նաեւ չափազանց բարձր հարկերին, ավիաընկերությունը գործում է անխափան: Վաղուց պայմանագրեր են կնքվել աշխարհի խոշորագույն «Լյուֆթհանզա», KLM, JES Air ավիաընկերությունների հետ: Լիբանանում քաղաքական եւ ռազմական անկայունության հետեւանքով արեւմտյան ընկերությունները ձգտում են Երեւանն օգտագործել տարանցիկ ուղերթների համար, որի արդյունքում այն դառնում է Արեւմուտքն Արեւելքին կապող օղակ:

«Կարծում եմ Հայաստանը կարող է ահռելի եկամուտներ ստանալ, օգտագործելով նշված ընկերությունների առաջարկները: Կառավարությունը վաղ թե ուշ կօժանդակի այդ գերժամանակակից նախագծերին, սակայն որքան շուտ սկսի անել, այնքան լավ», հայտարարեց Հրանտ Թոխատյանը: ■

Ցվետանա Պասկալեւա. «Ղարաբաղում պատերազմ է, որտեղ չկա ոչ ճակատ, ոչ թիկունք»

«Ես ուզում եմ, որ սա լինի իմ վերջին տխուր ֆիլմը Լեռնային Ղարաբաղի մասին», իր «Իմ թանկագիններ: Ողջեր եւ մեռածներ» վավերագրական ֆիլմի մասին ասաց բուլղարացի հեռուստալրագրող Ցվետանա Պասկալեւան: Ղարաբաղի մասին նրա նկարահանած երրորդ ֆիլմի ցուցադրումը տեղի ունեցավ Մոսկվայի կինոյի տանը: Դիտողները, որոնց մեծ մասը ֆիլմի ամբողջ 20 րոպեների ընթացքում լալիս էին, տեսան դաժան պատերազմի ոչ թե դեմքը, այլ դիմակը, որը հեղինակի խոսքերով *«ոչ թիկունք ունի, ոչ ճակատ»*: Ֆիլմը Մարտակերտի եւ Շահումյանի շրջանների հայ բնակչության արտաքսման, Ստեփանակերտի ռմբակոծումների, նոր զոհերի մասին է:

Հաջորդ շաբաթ Ց. Պասկալեւան կրկին կմեկնի ԼՂ եւ կրկին, ինչպես ինքն ասաց «Սնարք»-ի թղթակցին, հույսով... ■

Փոխվարչապետ Օթար Քվիլիթայան Իրինա Սարիշվիլու դեմ

Վրաստանի կառավարության երեք անդամներ, այդ թվում վարչապետի առաջին տեղակալ Օթար Քվիրիշվիլին դիմել են հանրապետության գլխավոր դատախազին խորհրդարանի անդամ, ազգային-ժողովրդավարական կուսակցության մամուլի քարտուղար Իրինա Սարիշվիլուն քրեական պատասխանատվության ենթարկելու համար:

Օրերս «7 օր» թերթում Սարիշվիլին *«հայրենական մաֆիայի ղեկավարների այդ անդամների թվում, որոնք վատնել են պետական ունեցվածքը վարչապետ Թենգիզ Սիգուայի հետեւում»* նշեց կառավարության անդամների անունները, մասնավորապես Օթար Քվիլիթայային: ■

Ադրբեջանցիները փոխանակում են Բորիս Կեւորկովին

Վերջերս ԼՂՀ իշխանություններին ադրբեջանական կողմը փոխանակման համար առաջարկել է անվոր պատանդի: Ադրբեջանական բանակի մի քանի փախած զինվորների դիմաց նրանք պատրաստ են բաց թողնել Ղարաբաղի նախկին կոմկուսի ղեկավար Կեւորկովին: Ներկայումս նա գտնվում է Ֆիզուլիում: Հայերը համաձայնեցին Կեւորկովին փոխանակել ադրբեջանցի զինվորների անսահման քանակությամբ դիակների հետ: Ադրբեջանական կողմից պատասխան դեռ չկա: ■

Եւս մեկ անվճար ճաշարան մեծահասակների համար

Ինչ խոսք, տնտեսական ծանր պայմաններում սոցիալապես անապահով վիճակի մեջ են հայտնվել մեծահասակները եւ նրանք մեծ խնամքի ու հոգատարության կարիք ունեն: Նրանց օգնելու նպատակով է, որ բոստոնահայերի հանգանակած գումարներով ստեղծվել է հիմնադրամ:

Նոյեմբերի 17-ին Երեւանի առեւտրական վարչության խորհրդային շրջանի թիվ 7 ձեռնարկության թիվ 736 մանկական սրճարանում ծերերի համար բացվեց անվճար ճաշարան: Բոստոնահայերի հիմնադրամից ամսական 500 դոլլար է հատկացվելու նրա ծառայություններից օգտվող դեռեւս 50 թոշակառուների համար: Օրական մեկ անգամ տրվող սննդի արժեքը մեկ մարդու համար կկազմի 120 ռուբլի: Սակայն ճաշարանն ունի ծառայության այլ ոլորտ եւս: Վատառողջ կամ անկողնում գամված ծերերի սնունդը կազմակերպվելու է տներում, ինչպես նաեւ ճաշատեսակներն իրենց հետ վերցնել ցանկացողներին ընձեռվելու է այդպիսի հնարավորություն:

Բացման արարողությանը ներկա էր եւ ողջույնի խոսք ասաց Հայաստանում ԱՄՆ-ի հավատարմատար Թոմ Փրայսը:

Հ. ՄԿՐՏՉՅԱՆ

Զենք Ռուսաստանի ԳԽ-ում. Ինչպես հայտնի դարձավ «ԻՖ»-ին, երեքշաբթի օրը Նոր Արբատի վրա գտնվող Ռուսաստանի ԳԽ շենք է բերվել զենքի լրացուցիչ քանակություն: Այդ շենքի պահակախումբը զինված է Մակարովի ատրճանակով: Սակայն երեքշաբթի օրը բերվել են Կալաշնիկովի ավտոմատներ եւ ձեռքի գնդացիրներ: Գաղտնի մնալ ցանկացող աղբյուրը հայտնեց, որ զենքի բաժանումը կապված է սպասվող արտակարգ դրության մտցնելու հետ: ■

«ԻՆԿՈ» բաժնետիրական բանկի Հայաստանի մասնաճյուղ

«Ինկո» բաժնետիրական բանկի Հայաստանի մասնաճյուղը Հայաստանից Ուկրաինա դրամական փոխանցումները կատարում է 2-3 բանկային օրում:

Ցանկացողները դիմեն հետեւյալ հասցեով՝ Երեւան, Վռամշապուհ արքայի (Ամիրյան) փող. 2/8, 19 սենյակ, հեռ. 56-37-25:

ԴԻԱԳՆՈՍՏԻԿԱ DIAGNOSTICA

Դիմեք մեր բժշկական կենտրոններին, եւ Ձեր առողջությունը հուսալի ձեռքերում կլինի:

Երեւան, Աջափնյակ, Մարգարյան փ. 6, հեռ. 35-01-58, 35-13-01
Քանաքեռ, Ֆանարջյան փ. 55, հեռ. 28-75-24,
Կենտրոն, Թումանյան փ. 23, հեռ. 53-85-81
Գյումրի, Շչեդրինի 54ա, հեռ 3-60-72
Գորիս, Մաշտոցի փ. 3, հեռ. 2-26-87

ԲԺՇԿԱԳԻՏԱԿԱՆ ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ՄԻԱՎՈՐՈՒՄԸ

- Ապահովում է հիվանդությունների ախտորոշման բարձրագույն մակարդակ:
- Ապահովագրում է ձեր առողջությունը ողջ կյանքի ընթացքում:
- Միայն մեզ Դուք կարող եք դիմել բոլոր հիվանդությունների դեպքում եւ բոլոր բժշկական հարցերով, քանի որ «ԴԻԱԳՆՈՍՏԻԿԱ»-ն ոչ միայն միջազգային պահանջներին համապատասխանող ամենաժամանակակից սարքերն ու մասնագետներն ունի, այլեւ անհրաժեշտության դեպքում Ձեր բուժօգնությունը կազմակերպում է հանրապետությունից դուրս կամ համապատասխան մասնագետներ է հրավիրում:
- Միայն մեզ մոտ Դուք կարող եք ստանալ Ձեր ախտորոշումը կամ ապահովագրել առողջությունը կայուն եւ ցածր գներով, անկախ ցույց տրվող բուժօգնության ծավալից եւ տեւականությունից:
- Մենք ընդունում ենք բժիշկների տնային կանչեր (հեռ. 35-70-38)
- Դուք կարող եք անցնել հետազոտությունները ավելի արագ եւ հանգիստ մթնոլորտում, եթե դիմեք մեզ ժամը 14.00-ից հետո կամ շաբաթ օրերը ժամը 9.00-ից մինչեւ 15.00:
- Ձեր հարմարության համար մենք աշխատում ենք ամեն օր (բացի կիրակի օրից), ժամը 8.30-ից մինչեւ 19.00, շաբաթ օրը մինչեւ 15.00:

PUBLISET

Ուկրաինան ներգրավում է արտասահմանյան ֆիրմաներին

Ուկրաինայի փոխվարչապետ Յուլիուս Իոֆֆեն երեքշաբթի օրը հայտարարել է, թե արտասահմանյան շատ ֆիրմաներ Ուկրաինայի նավթավերամշակման գործարանների համար Ռուսաստանում ազատ փոխարկելի արժույթով նավթ գնելու պատրաստակամություն են հայտնել: Այդ ֆիրմաները որպես վարձ Ուկրաինային կթողնեն պատրաստի մազութի եւ դիզելային վառելիքի մի մասը:

Աբխազիայում շարունակվում է փոխհրաձգությունը

Վրացական եւ աբխազական խմբավորումները շարունակում են փոխհրաձգությունը Գումիստա գետի մոտ: Վրաստանի պաշտպանության նախարարությունից «ԻՖ»-ին հայտնեցին աբխազական խմբավորումների կասեցված հարձակման եւ Սուխումի հրետակոծման մասին: Գուդաուտայի հաղորդագրությունների համաձայն, երեքշաբթի Սուխումից գնդակոծվել է մի ռուսական նավ: Սուխումի տվյալներով, նավի վրա կրակ է բացվել միայն այն ժամանակ, երբ նավից գնդակոծվել է Աբխազիայի զինվորական շտաբը:

Գերմանիան 5 միլիարդ մարկ կներդնի Բելառուսի տնտեսությունում

Երեքշաբթի օրը Մինսկում հանրապետության ձեռնարկատերերի միության ղեկավար Վլադիմիր Կարյագինը «ԻՖ»-ի թղթակցին հայտնեց 5 միլիարդ մարկ Բելառուսի տնտեսությունում ներդնելու Գերմանիայի պատրաստակամության մասին: Ինչպես նշեց Վ. Կարյագինը, գերմանացի ձեռնարկատերերը մեծ շահագրգռվածություն են ցուցաբերում, երբ խոսքը գնում է «բելառուսական հողերի եւ ձեռնարկությունների գնման» մասին:

Վրացական երկաթուղում գողանում են սարքավորումները

Ինչպես «Սնարք»-ի թղթակցին հայտնեց Վրաստանի տրանսպորտային ոստիկանության վարչության քրեական հետախուզության պետ Ալեքսանդր Ախալայան, ընթացիկ տարվա հունիսից մինչեւ նոյեմբեր երկաթուղում գրանցվել է պղնձե լարերի եւ դրոսել-տրանսֆորմատորների գողացման 40 դեպք: Հարուցվել է 21 քրեական գործ, ձերբակալվել է 38 մարդ:

Ռուսաստանի զենքի արտահանման եկամուտները պակասել են

1992 թ. Ռուսաստանի զենքի արտահանումը կազմել է 3 միլիարդ դոլլար, այն դեպքում, երբ անցած տարի այն կազմել էր 7-8 միլիարդ: Կառավարության փորձագետները, որոնք «ԻՖ»-ին ներկայացրել են տվյալները, գտնում են, որ մակարդակի իջեցման հիմնական պատճառը 1991 թ. ազատ փոխարկելի արժույթով հաշվարկների կատարումն է (բացի Չինաստանից, որի հետ առեւտուրը նախկինի նման կատարվում է կլիրինգով): ■

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՀԱՄԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
Apple® Macintosh®
համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի
Azg armenian daily
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@